POSTVERSAND
MÜNCHEN

B 21696 E

ÉLETÜNK

XXXIV. évf. 11. szám (34. Jg. Nr. 11)

Az európai magyar katolikusok lapja

2002. november

VÁRSZEGI ASZTRIK pannonhalmi főapát-püspök

SZENT MÁRTON PÜSPÖK

„Kersztyéneknek
Keresztyén szép példa:
Élete imádsággal,
Ős Hittel vala."
(Kájoni: Cantionale catholicum, 1676)

Szeretettel köszöntöm az Életünk Olvasóit Pannonhalmáról, Szent Márton hegyéről, ahol immáron több, mint ezer esztendeje emlékeznek Szent Márton püspökre, közbenjárását kérik egyházunkért és magyar népünkért!

Márton püspök példája ma fénylőbb, mint valaha. Krisztus követője, Krisztus katonája volt, azok pedig minden korban időszerűek.

Érdekes felfigyelnünk arra, hogy a XI. századi Magyar Királyságban két ókori, galliai püspöknek a tisztelete is meggyökerezik: Mártoné Pannonhalmán (996) és Ányosé Tihanyban (1055). Mindkét püspök szolgálata révén valamiképpen „népvezér" volt, azaz az Evangélium, Krisztus Jóhírének hirdetésén túl koruk nyugtalan és szenvedéssel teli helyzetében mind a híveket, mind a népet, a nem feltétlen keresztényeket is megvédelmezték, képviselték. Első Árpád-házi királyaink a karoling királyok példáját követve azok kedvelt és tisztelt szentjei kultuszát is meghonosították országunkban. A közénk érkező bencések abban a meggyőződésben telepszenek le Pannónia Szent Hegyén, hogy itt született Tours későbbi szentéletű püspöke, Márton. Tisztelete a Pireneusoktól a Kárpátok vonaláig számos helyen megtalálható, Európa egyik, ha nem legismertebb szentje ő. Falvak, templomok, iskolák, intézmények viselik nevét.

Márton alakja századokon át lelkesítette az embereket, és a legkülönbözőbb korokban mély benyomást tett rájuk. Ma sincs ez másként. Sőt, az az érzésem, tisztelete és mindazok a szokások, amelyek ezt a tiszteletet övezik, nálunk újult erővel törnek a felszínre. Ti, a főleg német, (francia, olasz, angol) nyelvterületen élő katolikus magyarok, de még protestáns testvéreink is, ismerik a Martinsfest hagyományát. Ünnepén előadják Márton és a koldus találkozásának jelenetét, a gyerekek fáklyákkal, mécsesekkel körmenetet tartanak. Erfurtban magam is részesedtem egyszer az ünnep örömében. Ezek a szokások nemcsak a hívők, hanem az Egyházon kívül élők számára is fontosak. Szent Márton jelen van mindennapjainkban, jobban, mint gondolnánk. A régi időkben Márton ünnepe - mint a tél kezdete - volt az a nap, amikor a parasztgazdák napszámosaikat kifizették és elbocsátották. És mivel már közel volt az advent és a karácsony, ezen a napon kezdődött a böjt. Rengeteg hagyomány, szokás kötődik ehhez a naphoz. Persze ezek sokszor nem állnak közvetlen kapcsolatban Szent Márton személyével, ünnepe mégis fontos, amely önmagában is figyelmet érdemelhet és érdeklődésünkre tarthat számot. Képzőművészeti és az irodalmi alkotások egész sora kötődik ehhez az ünnephez. Hány és hány festmény örökítette meg az amiens-i városkapuban lejátszódó jelenetet, amikor Márton kardjával kettéhasítja katonaköpenyét és annak felét a koldusnak adja.

Miért vonzó Márton alakja a ma embere számára? - Mindenekelőtt az emberi élet ősgesztusában látjuk magunk előtt: Márton oszt, megoszt, szétoszt. Köpenyét osztotta meg, vagyis azt adta oda, ami télidőben saját magának is fontos volt, és ami számára is védelmet, biztonságot jelentett. Egy kardsuhintással kettévágja a köpenyt, és annak adja felét, akinek szüksége van rá. E gesztusban Jézus tanítása - „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!" - sajátos módon ölt testet. Szóról szóra ez történt: úgy szerette a másikat, mint saját magát. Nem gazdagságából, bőségéből adott, hanem önként adja oda, ami az övé, azt, ami számára is nélkülözhetetlen és fontos. Erre mindenki felfigyel, mert ilyesmiben ritkán van részük. Ennek emlékét évszázadokon képesek őrizni lelkükben, családjukban és a társadalomban. Hatékony kép ez, amelynek ma különösen is fontos üzenete van számunkra. Azt a kérdést teszi fel, képesek vagyunk-e mi is úgy osztani, ahogy azt Márton tette?

Mi teszi hát érdekessé ma a mi számunkra Márton személyét? Korának gyermeke, de üzenete a mának is szól. Számos példát sorolhatnék fel életéből, most azonban csupán három szempontot világítsunk meg:

Márton szerzetes és püspök volt. Isten embereként példaadó volt. Híveivel együtt volt keresztény. Híveiért volt odaadó püspök, aki teljes felelősséggel gondoskodott róluk. Ez a fiatalember határozottan akart valamit. Jézus Krisztusba vetett hitét mindenek elé helyezte. Így érte el, hogy egyrészt mindazt meg tudta őrizni, ami egy magányosan élő szerzetesre jellemző volt: az imádságot, az Istennel folytatott bensőséges párbeszédet, szigorú, fegyelmezett életvitelt, ugyanakkor pedig szeretetével és irgalmasságával teljesen az emberek pásztora tudott maradni. Ez abban a korban, hogy valaki így élje meg a szerzetességét, és közben pedig vállalja a lelkipásztori munka sokszoros nehézségét, csodának számított.

Az imádság, a csend, az elmélkedés és Isten imádása életünk része, életünknek erről a dimenziójáról nem szabad lemondanunk. Szent Márton élete a kettő egyensúlya volt, imádsága és szolgálata. Senki sem gondolkodhat úgy: sok a dolgom, nincs időm Istenre. Márton radikális példát adott: Az ima és az élet mindennapi feladatai nem állnak ellentétben egymással. Nem is keverte össze a kettőt. Volt ideje az Istenre, és volt ideje az emberekre. Kortársainak az volt a tapasztalata vele kapcsolatban: van egy ember, aki példát mutat, van egy ember, aki megmutatja, miként kell most, ma az evangélium szerint élni.

Márton a felebaráti szeretet és az igazságosság embere volt. Már idéztem a jelenetet, amint köpenyét megosztja a didergő koldussal. Ez a kép mindent elmond arról, hogy Márton korában miként gondolkoztak a szenvedőkről. Márton meg volt győződve, hogy Isten előtt minden ember értékes és fontos. Ő maga mindenkire gondot viselt: a vidék szegényeire, a foglyok, még a betegekre is. Katonaként megtanulta, mi a teendő a gyakrabban előforduló betegségekkel. Nem sajnálta az időt, maga

Szent Márton
Victor Schnoetz (1787-1870) festménye a tours-i Saint-Gatien katedrálisban

ápolta a betegeket. A szenvedő Krisztust látta bennük, és gondozásuk közben az ő szavára gondolt: „amit egynek a legkisebbek közül tettetek, velem cselekedtétek". Jézustól nyert erőt mindehhez, és ezt az erőt tudta közvetíteni másoknak is. Mártont kortársai csodatévőnek tekintették, olyan embernek, aki betegségeket tud gyógyítani. Különleges erő áradt belőle. Megkapta a gyógyítás ajándékát. Egészen biztos, hogy ez is hozzájárult, hogy annyian és annyira tisztelték őt.

Érzékenysége volt az igazságosságra. Így aztán nem egyszer közbenjárt sokakért, akiket az uralkodónál vádoltak. Egy alkalommal a császár egy spanyol püspök ellen kemény ítéletet hozott. Véleménye szerint a püspök eltért az igaz hittől. Ez az avilai püspök szigorú aszketikus életet élt. Bár Márton is szigorú és aszketikus életet élt, mégis sok tekintetben más véleményen volt, mint spanyol püspöktársa. Eltérő véleménye ellenére a császár előtt védelmébe vette az avilai püspököt és tanítványát, mivel érzékeny volt az igazságra, és azt tartotta: a császár nem vádolhat püspököt annak hitbéli meggyőződése miatt. Az állam nem illetékes abban, hogy a hit dolgaiban ítéljen.

Márton nagy szeretettel és irgalmassággal karolta fel a szenvedőket és betegeket, de azt is tudta, társadalmi szinten ennél többre van szükség. Kellenek törvények és intézmények, amelyek biztosítják az igazságosságot. Élete utolsó éveit egy széthulló világban élte. E nehéz és bizonytalan korban sokan fordultak tanácsért a püspökökhöz, mert ők még fáradhatatlanul küzdöttek az em-

(Folytatás a 4. oldalon)

ÖKUMENIKUS CHARTA

A kereszténység legújabb kori történetének kiemelkedő eseménye volt, amikor az Európa csaknem valamennyi protestáns, anglikán és ortodox egyházát magában foglaló Európai Egyházak Konferenciájának elnöke, valamint a kontinensünk római püspöki konferenciáit tömörítő Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának elnöke Strasbourgban 2001. április 22-én aláírta azt a közös iratot, amelyet Ökumenikus Charta néven tartunk számon. Az Ökumenikus Charta a jelenkori Európa keresztyénségének jelentős dokumentuma, amely a benne megszólaló egyházaak földrajzi elhelyezkedését és felekezeti sokszínűségét tekintve kivételesnek mondható. Az európai egyházak az irat első részében megvallják közös hitüket és elkötelezik magukat, hogy „Jézus Krisztus egyházának látható egységéért a Szentlélek ereje által, a hit egységében" mindent megtesznek. A második rész az egységért való konkrét feladatokat sorolja: az evangélium közös hirdetését, a közeledést egymáshoz, a közös cselekvést, a közös imádkozást és az egymással való párbeszéd folytatását. A harmadik rész arról az ökumenikus szolgálatról szól, amely az egység keresésében megőrzi „Európa lelkét" és megnevezi a sajátos feladatokat: az emberséges és szociálisan érzékeny Európáért való fáradozást, okulva a múlt hibáiból is; megfelelő kapcsolatok és védelmét, s az ennek megfelelő életstílus kialakítását; megfelelő kapcsolatok ápolását a különböző vallásokkal, különösen is a zsidósággal, valamint az iszlámmal. Ez az új ökumenikus irat nem tanítást vagy hittételeket tartalmaz, hanem elkötelezett arra, hogy Európa minden egyháza és valamennyi tagja az iratban foglaltak életre váltásán fáradozzék. Jelen aláírásunkkal egyházaink részéről is elfogadjuk az Ökumenikus Charta célkitűzéseit és elkötelezzük magunkat, hogy az abban foglalt feladatok megvalósításán fogunk fáradozni. Kinyilvánítjuk, hogy ezt a dokumentumot iránymutatónak tartjuk az egyházaink közötti további kapcsolatokban.

Az Ökumenikus Charta elkészült közös magyar fordításának szövegét a magyarországi kereszténység megértő és tenni kész figyelmébe ajánljuk. Kérünk mindenkit, hogy az abban foglaltak értelmében fáradozzék saját egyházában, az egyházak közötti kapcsolatokban és a közéletben egyaránt. Szolgálja törekvésünk a Krisztus által kívánt egység megvalósítását és az egységesülő Európa javát. Budapest, 2002. október 1.

Az aláírók: Seregély István érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, Bölcskei Gusztáv püspök, a Magyarországi Református Egyház zsinatának lelkészi elnöke, Szebik Imre püspök, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, Mészáros Kálmán, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke, Csernák István, a Magyarországi Metodista Egyház szuperintendánsa, Sofronie püspök, Magyarországi Román ortodox Egyház, Kalota József, a Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Ortodox Exarchátusának érseki vikáriusa, Stefan Mamakov lelkész, Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház. MK

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Válasz két levélre

„Feltámadt Krisztus, vigadjunk,
a bűnből mink is támadjunk”

Ennek a vidám, játékos, szinte táncritmusú húsvéti énekünknek a refrénje jutott eszembe, amikor azon gondolkodtam, milyen közös címmel foghatnám össze a két levél témáját, amelyekre íróik már jó ideje várják a választ. Ezzel nem állítom, hogy sikerült ilyen módon egy fedél alá hoznom a két, egymástól alaposan eltérő problémakört, de közvetve talán rá lehet mutatni, hogyan függ végül is minden össze a keresztény világkép és életszemlélet távlataiban.

Az egyik levél Budapestről érkezett. Írója - a márciusi számunkban megjelent első, a gyónással foglalkozó cikk kapcsán - beszámol némely tapasztalatáról a bűn és az embert sújtó bajok közti összefüggések terén. Rámutat, hogy fájdalmaink, szenvedéseink legmélyebb oka önmagunk, vagy mások bűnei, az Istennel való szembefordulás. Ezek orvoslása - szerinte „csak a bajok gyökerének felfedése és az eredendő oknál történő beavatkozás” révén lehetséges.

A másik levelet egy Németországban élő olvasónk küldte. Megfigyelése szerint „a megszámlálhatatlan Krisztus-ábrázolások között, amelyek az ókortól napjainkig keresztény művészek kezéből kikerültek, egy sincs, amelyen az Üdvözítő még csak diszkréten is mosolyogna.” Ugyanez érvényes a szentek ábrázolásaira is. „Elképzelhető, hogy sosem mosolyogtak?” - teszi fel a kérdést a levél írója.

Miklós atya válaszol:

1. Bűn és bűnhődés?

Érdekesnek tartom az első levélben közölt észrevételeket. Való igaz, hogy a bűn, azaz az Istennel és az Ő rendjével történő szembefordulás nem csupán lelki-természetfölötti valóság, hanem - mivel elkövetője a természetes, anyagi világnak is részese, ebben él, ennek is polgára - szükségszerűen ezt is érinti, sőt bizonyos mértékben kihat rá, magával rántja. Más szóval az ember minden tettét mint testi-lelki egység, mint természetes és természetfelett lény követi el: ha megsérti Isten rendjét, akkor ez a sértés a Teremtő Istent és az általa teremtett rendet egyaránt érinti, ez utóbbit felforgatja.

Ha az első ember bűnbeeséséről olvasunk a Biblia első könyvében, ott ez az összefüggés nyilvánvaló. Isten büntetése Ádámot és Évát mindkét síkon sújtja: a paradicsomból való kiűzést tartom a *természetfeletti* következménynek - a paradicsom ui. az Istennel való bensőséges kapcsolatnak és barátságnak (ma kegyelmi állapotnak mondanánk) a kifejezése, amely a bűnnel megszűnt - míg Ádám munkájának fáradságossá, eredménytelenné válása, Éva fizikai szenvedése anyai hivatásának teljesítésekor, mindkettejük kiszolgáltatottsága, mely a halálban éri el csúcspontját, vonatkozik a bűn evilági, *természetes* következményeire.

A problémát persze más oldalról is megközelíthetjük. Ha a bűn eltávolodás Istentől, aki az Életnek - a természetesnek és a természetfelettinek - forrása, akkor ez az eltávolodás élet-csökkenést okoz az emberben ugyancsak mindkét síkon: a természetfeletti élet kivész az emberből - ez az Isten szeretetének, kegyelmének elvesztése; vele párhuzamosan csökken a természetes élet színvonala is - szenvedés, betegség révén - míg csak meg nem szűnik a halálban. Következésképpen nyugodtan állíthatjuk, hogy a bűnnek, mindenféle bűnnek, valamiféle kihatása van az élet mindkét síkján.

Ez persze nem jelent valamiféle automatizmust. Isten nem rendőr, aki a szabálysértéseket azonnal büntetőcédulákkal torolja meg. Semmiképp se lehet azt mondani, hogy mindaz a kellemetlenség, szenvedés, betegség, amiben részünk van, Isten közvetlen büntetése ezért, vagy azért a bűnért. Helytelen lenne tehát mindenütt ilyen összefüggéseket keresni, még olyanformán sem, hogy egy „büntetés”-ként felfogott szenvedés, vagy betegség megszűnése a megtérésnek, a gyökeres javulásnak egyenes következménye. Ahhoz azonban nem fér kétség, hogy a bűn általánosságban végső oka az emberiséget sújtó bajoknak (ami sok esetben ki is mutatható), az elharapózó erkölcsi romlásnak és következményeinek épp úgy, mint az emberi nyomorúság számos formájának.

Ennek ellenére nem feledkezhetünk el egy szempontról: a szenvedés, a betegség, a csapások nem okvetlenül tekinthetők büntetésnek. Krisztus szenvedése, az Ő embertmentő, őt Istennel újra összekapcsoló szeretetáldozata a kereszten, valamennyiünk számára út Isten felé. A szenteket ért súlyos megpróbáltatások, szenvedések igen gyakran Isten különleges szeretetének jelei. Általuk érnek meg lelkileg, bontakoznak ki a szeretetben és érik el földi életük kiteljesedését. Ezen a ponton sejtjük meg a szenvedés teljes, keresztény értelmét, és a feltámadását.

2. Jézus mosolya?

A második levél írója ebben a formában veti fel a kérdést, mely az ÉLETÜNK ez év februári számában „Humor az Egyházban” címmel bennünket is foglalkoztatott, tekintve, hogy sokakat érdekelt.

A probléma több oldalról közelíthető meg: a teológia, az egyház élete és a művészi ábrázolás nézőpontjaiból kiindulva.

a) A teológia megkérdezi, lehet-e Istenről azt állítani, hogy „nevet” vagy legalábbis „mosolyog”? Nem ráncigáljuk-e le Istent a mi emberi, anthropomorph elképzeléseink síkjára, ha ilyesmit tulajdonítunk neki? Mivel a „nevetés”, a „mosoly” kifejezetten emberi, pszicho-fizikai megnyilvánulás, biztos, hogy ugyanabban az értelemben, ahogy azt saját vonatkozásunkban ismerjük, Róla nem mondhatjuk. Másrészt viszont avval is tisztában vagyunk, hogy bármit állítunk Istenről, az a mi emberi fogalmainkból indul ki; ami nem jelenti azt, hogy átvitt értelemben nem tulajdoníthatunk Neki, a saját életünkben észlelt, pozitíven értékelt, magatartásbeli megnyilvánulások esetében, valamiféle megfelelést. Ezek közé tartozik a „mosoly” és általában a „humor”, mint az Isten tökéletessége és az emberi esendőség közti paradoxon szeretetben történő feloldása.

A *Szentírásban* nem találkozunk Isten mosolyára vonatkozó utalásokkal. A zsoltárokban (2, 4 és 36, 13) valamint a Bölcsesség könyvében (4, 18) előforduló kifejezések értelme más: Isten „kineveti” az ellene lázadókat, az istenteleneket. Ezzel szemben se szeri, se száma a bibliai helyeknek, ahol „Isten örömről”, „az örömről a mennyben”, „az angyalok örömről” van szó.

Az Újszövetség nem említi, hogy Jézus mosolygott volna. Lehet, hogy ez az evangéliumok által képviselt irodalmi műfajjal és azok témájával áll kapcsolatban. Tekintettel arra azonban, hogy Jézus valóságos és teljes ember is volt, teljesen elképzelhetetlen, hogy adott körülmények között ne mosolygott volna: gyerekkorában, a kánai mennyegzőn, amikor gyermekeket vett karjába, baráti körben, apostolai között stb. Tanítása oly mértékben irányult a jóra, a szépre, az örömre, a boldogságra (vö. hegyi beszéd) - ezért nevezzük „evangélium”-nak, „jó hír”-nek - hogy evvel egy komor, sose mosolygó Jézus alakja nem fér össze.

b) Az Egyház élete két évezreden át, éppen azok, akik legjobban megértették a kereszténység lényegét, ti. a szentek példája révén, tanúsítja, hogy a humor, a mosoly annak szerves része. Februári számunkban erről részletesen volt szó.

c) A művészi ábrázolás terén valóban feltűnő a Jézus, a Szűzanya és a szentek arcáról hiányzó mosoly. Nem tudok rá kézenfekvő magyarázatot és nem szeretnék teóriákba bocsátkozni. Azonban néhány istenáldotta művész alkotásaiban mégis felfedezni véltem a mosoly jeleit. Gondolok itt elsősorban Fra Angelico-ra, Giottora és Matthias Grünewald-ra. Ez utóbbi csodás Isenheim-i oltárán Mária rámosolyog a karjai közt nyugvó Gyermekre, Remete Szent Pál ég felé forduló tekintete is rejt egyfajta mosolygó várakozást és a feltámadott és megdicsőült Jézus fényben ragyogó arcán is kivehető a boldog beteljesedést sugárzó moso1y...

Talán valóban azoknak a művészeknek sikerült megérezni valamit Isten mosolyából, akik az emberi történelem nagy drámáját a Feltámadás fényében élték meg és tették hozzáférhetővé. „Feltámadt Krisztus, vigadjunk...”

Frank Miklós

A BIBLIA HUMORA

Egy angol publicista fanyalogva jelentette ki, hogy a Bibliának minden erénye mellett van egy komoly hiányossága - nincs humora. Kétségtelen, hogy a Bibliát nem Karinthy Frigyes írta, de ha tudomásul vesszük, hogy a humor alapja az irónia, abszurd képek felidézése és a dolgok hökkentően szokatlan beállítása, akkor kiderül, hogy a szent szöveg nem nélkülözi a humort. Mint hogy az már Angliában lenni szokott, a fenti sommás kijelentés az újsághoz címzett levelek sokaságát váltotta ki, annál is inkább, mert a művelt angol ember, az ateista épp úgy, mint a hívő, jól ismeri a Bibliát.

A levélírók egyike, egy katolikus pap, a Számok Könyvéből (XXII) Bálám szamarának a történetét említi (ami szerinte nem is olyan mulatságos: szegény szamarat Bálám háromszor is ütni kezdi, csak azért, mert a csacsi látja az utat elálló angyalt, míg a gazdája nem.) Már több mosolyt csal ki az emberből Ezekiel (III), aki - hogy azután prédikálhasson Izrael háza népének - megeszi a teleírt tekercset. Jeremiás bizarr anekdotája (XIII) a legjobb, akit az Úr arra bíztat, hogy alsóneműjét sziklahasadékba rejtse, s mikor az ott szétrohad, felhangzik az Úr igéje: „Így fogom tönkretenni Júda büszkeségét.”

Weatherby tisztelendő úr Jézus szólásaiban és példázataiban is sok humorra lel, már az is tetszik neki, hogy a gyakran háborgó Jakabot és Jánost „a Mennydörgés Fiai” elnevezéssel illette.

A Szentírás eredetileg azt a célt szolgálta, hogy összegyűlteknek felolvassák. Bár a tanítások magvasak, a szöveg, a hatás kedvéért, nem nélkülözhetett humoros fordulatokat. Az egyik levélíró megjegyzi: a hallgatóság gurulhatott a nevetéstől, amikor Máté evangéliuma szerint (XXIII) arról szól a felolvasás, hogy „Jaj nektek, képmutató írástudók és farizeusok, mert tizedet adtok..., de elhanyagoljátok a törvény komolyabb parancsait...” (s hogy ez érzékelhetőbb legyen, íme a mulatságos hasonlat) „Kiszűritek a szúnyogot, a tevét pedig lenyelitek”.

Egyes bibliakutatók szerint Galileában az éles nyelvűek ostora mindig a pásztorokon csattant. Olyanok voltak ott a pásztor-viccek, mint Pesten egy időben a rendőr-viccek. Lukács evangéliumában az elveszett bárányról szóló példabeszéd (XV) komoly témát érint, a megtérő bűnös sorsát a mennyekben. De ahogyan a szöveg kezdődik, a pásztor esetével, aki ott hagyja száz juhát a pusztában, hogy az egyetlen egy elkódorgottat megkeresse, tréfásnak tűnhetett a hallgatók számára.

Mister Williams Oxfordból azt állítja, hogy a zsidó viccek szelleme is fellelhető a Bibliában. Például János evangéliuma szerint Fülöp találkozik Natániellel és újságolja: „Megtaláltuk azt, akiről Mózes írt a törvényben. Jézust, József fiát Názáretből. Mire Natániel: „Jöhet valami jó Názáretből?” A levélíró szerint ezt kifordított tenyerekkel, felhúzott vállal kell olvasni, Natániel válasza elé oda téve, hogy „oj vé!” Mindjárt kiviláglik a megjegyzés humora.

Sárközi Mátyás

IMASZÁNDÉKOK

Novemberre

1.

A magányosságtól szenvedő özvegy nők és férfiak kapjanak erősítést és támogatást a keresztény közösségekben.

Megözvegyült emberek egy része nem kíván újbóli házasságra lépni, különböző okok miatt. Egyrészt elevenen él még - gyakorta évtizedekig - a hitvestárs emléke bennük. Közös életvitelük értékei, jósága, a problémák megoldása egymás iránti szeretetük gyakori megnyilvánulása, a fellépő és oldhatatlan nehézségek terheinek együttes elviselése, hordása, Istenben való érlelődésük s ezek lépései az időben - még erősen élnek és hatnak bennük. Másrészt nem tűnik valószínűnek, hogy mégegyszer így bensőségre juthassanak valakivel.

Harmadrészt talán nincs se erejük, se igényük újabb életközösség építésére, vállalására. Talán el is fáradtak már az élet sokszínű küzdelmeiben.

Tény az: Egyedül maradtak. Napról napra - ha maguk nem is érzékelik - magányosabbak lesznek. Szükségük van emberekre. Talán segíthetnek is apróbb dolgokban a közösségi életben, ahol szükség lehet rájuk. Ez esetenként új célt ad életüknek. Általában nincs szükségük semmiféle terápiára, csak kevés barátságos odafigyelésre s egy kicsi időre. Sőt: ha néhány kérdés feltevésével szóra bírjuk őket, érdekes és az életben kiválóan felhasználható dolgokat, történteket mondhatnak el nekünk. Felmutathatnak olyan megoldásokat is, amiről később kiderül: pontosan az én problémámra adtak akaratlanul útmutatást, amiről nem is beszéltem velük. Isten segíthet olymódon is, ahogy nem is képzeltük...

Elégséges, ha imádkozunk azokért, akik rászorulnak az őket meghallgató fülekre - egyben magunkért is, hogy legyenek ilyen fülünk... Hogy is szól a mondás? „Istennek nincs más keze, mint a tied; s nincs más füle mint a tied”.

2.

Imádkozzunk, hogy a kereszténytek cselekvő részvétele előmozdítsa az Evangélium terjedését az új tömegkommunikációs eszközök révén.

A új tömegkommunikációs eszközök külön területet alkotnak a lelkipásztori munkában. Úgy látszik, először minden (rész)területnek (=sajtó, rádió, tévé-adók) át kell lépnie a megengedettség, az erkölcs, az igazságszeretet és az ahhoz való hűség, a jó ízlés stb. határát (Újságírók! Szerkesztők! Rendezők! Műsorvezetők!), amikor mi, józan gondolkodású, keresztény emberként felszisszenünk a nem ritkán rejtett vagy egészen nyílt (Big-Brother) erkölcstelenség láttán (... Magyarországon kapott az adás becenevet is: „BB”). Mi csupán védekezhetünk ilyen (tám)adások ellen, legfeljebb úgy, hogy a „kereskedelmi televízió Tv-2-t” számúztem büntetésből az általam nézett műsorok listájáról. Száműztem, akkor is, ha az adó képernyőjén jó műsorok is láthatók. (Ez nem azonos a Mtv-2-es adóval).

Hol vagyunk még az Evangélium terjedését elősegítő adásoktól? Úgy érezzük, egy fal előtt állunk. Igaz, Jézus mondása: „A világ emberei okosabbak (a maguk módján) a világosság fiainál.” Egymagunkban nem is lehetünk oly okosak, mint a világ fiai. Csak a Szentlélek segítségével. Ezt kérjük Jézustól!

Fejős Ottó

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidítsen a beküldött kéziratokon.

A szerkesztőség

MEHRLE TAMÁS EMLÉKÉRE

„Porból lettél, és visszatérsz a porba”... Ott álltunk Fribourgban, két lábbal azon a földön, amelybe testünk visszatér, s amely földet mégis itt hagyunk. Emberlétünk e nagy paradoxonán elmélkedtünk, amikor a temetési liturgiában így szólt a soproni fiatal domonkos házfőnök: „Tamás atya két lábbal állt a földön.” Igen, mert teljes realitásában nézte a mi életünket, és sugározta a hit misztériumát. Csodálatosan egybe fonódott benne az ember, a szerzetes és a pap. Lelkében mindhalálig ott visszhangzott a szó, ahogyan édesanyja és szeretett nővére szólította: „Te, Erik!”; akkor is, amikor Sopron utcáit már mint bencés diák majd domonkos novícius járta... A kis Erikből „Tamás atya” lett, Nektek és nekünk.

A szíves közlések, amelyek egykori tanítványának szívéből és lelkéből fakadnak, így foglalják össze Tamás atya világát:

Erik 1912. február 14-én született Zidovicén. Elemi iskoláit Nagycenken, gimnáziumi tanulmányait Sopronban, egyetemi tanulmányait pedig Grácban (1932-33), Franciaországban (1933-38), végül Rómában végezte (1938 - 40), ahol az Angelicum egyetemen teológiai doktorátust szerzett. Közben 1937. július 18-án pappá szentelte Toulon püspöke. A domonkos rendbe lépése után első fogadalmát 1932-ben, ünnepélyes fogadalmát 1935-ben tette le.

Ezt követően a magyar rendtartományban a noviciusok és klerikusok magisztere lett, valamint filozófiai és teológiai tanár a budapesti rendi főiskolán egészen 1950-ig, amikor a Rákosi-rezsim megvonta a Rend működési engedélyét. Ugyanezen időszakban Tamás atya intenzíven részt vett a pasztorációs munkában is: rendszeresen gyóntatott magyarul, németül, franciául és olaszul. Rengetegen gyóntak nála. A 12 éves iskolásfiúval ugyanolyan szeretettel és türelemmel foglalkozott, mint a diplomás értelmiségivel vagy az egyszerű özvegyasszonnyal.

Mint tanárnak, a rendi főiskolán az volt a célja, hogy Aquinoi Szent Tamás filozófiáját és teológiáját precízen, mélyrehatóan oktassa, de ugyanakkor érthető és világos legyen. Óriási érdeme, hogy tanítványai nemcsak elsajátították, de egy életre szólóan meg is szerették az Angyali Doktor tanítását. Magiszterként abban látta feladatát, amit egyik lelkigyakorlata jelmondatában fogalmazott meg: „Omnia instaurare in Dominico” = mindent megújítani Domonkosban. A rábízottak között családias szellemet honosított meg: mint szerető, melegszívű atya, egy nagycsaláddá forrasztotta össze az eredetileg oly különböző természetű és adottságú kispapokat.

1950-52 között a veszprémi szemináriumban tanított filozófiát, majd könyvtáros lett. A szeminárium állami feloszlatása után pedig, most már a rendházból is, az egyházi „keretből” is kikerülve, 3 műszakban segédmunkásként dolgozott egy budapesti vegyi üzemben. Szorgalmával, közvetlenségével és nagy tudásával mély tiszteletet váltott ki az egyszerű munkásokban, akik őt „elvtárs úrnak” szólították, és egymás között megegyeztek, hogy jelenlétében nem ejtenek ki trágár és istenkáromló szavakat.

Mehrle Tamás a 3 műszakos kemény fizikai munka mellett titokban gyakorolta novícius- és klerikus-magiszteri feladatát: az újonnan jelentkező, illetve még fel nem szentelt kispapoknak titokban filozófiát és teológiát tanított. A magyar katolicizmus megmaradásán fáradozva mintegy 120 személlyel (főleg egyetemistákkal) tartott fenn heti rendszerességgel kapcsolatot: tanári katedra nélkül is oktatta-nevelte őket.

1956. novemberében elhagyta Magyarországot, hogy minden idejét és energiáját hivatásának szentelhesse (távollétében Kádárék „bírósága” az egyetemistákkal való foglalkozása miatt 5 évi börtönre ítélte, amelynek letöltésétől így szerencsésen megmenekült). Amikor a bécsi rendházban 6 év után ismét magára öltheté a rendi fehér ruhát, az egyébként egyáltalán nem érzelgős, kemény férfi sírt a meghatottságtól.

A rendfőnök döntése alapján 1957-62 között a svájci magyar egyetemisták lelkésze lett, majd 1962-72 között a svájci Fribourgban, az egyetem teológiai karán, dogmatika professzor. Az egyetemi katedrán azt a meggyőződését képviselte, hogy a teológia hiteles megújulásának nem a régi értékek lerombolásával kell végbemennie, hanem a korábban megismert igazságokkal folytonosságban. Ezért nyitott volt minden igazi új értékre, de a nominalista szkepticizmus és a történelmi relativizmus divathullámával szembeszegülve rendületlenül kitartott Aquinoi Szent Tamás intellektuális optimizmusából fakadó teológiája mellett.

Nyugdíjazása után 1972-től haláláig, 30 éven át a svájci magyarok főlelkészi tisztét töltötte be. Magyar nyelven két könyve jelent meg: Egy az Isten (1976) és Szent Domonkos életének tanítása (1996).

Tagja volt a Mindszenty Alapítvány kuratóriumának, és Mindszenty József boldoggá ill. szentté avatásának előkészítésében vett részt. A politikai helyzet megváltozásakor, 1989 után fontolgatta a hazatérést (Magyarországot mindhalálig hazájának, a magyarságot népének tekintette), de végül rendi elöljárói és ő maga is úgy látták jónak, hogy Svájcban maradjon, mivel a hosszú idő alatt kialakult svájci kapcsolatai és lehetőségei folytán így sokkal többet tud tenni a lelkekért. 1991-ben hazakísérte a nagy Prímás és Bíboros földi maradványait. Addig nem lépte át szeretett hazájának határait! Az Esztergomi Bazilika oszlopcsarnoka előtt, a Garam völgye felé is tekintve, „fehérlő bő csuhában” ő mondta a televízió által közvetített ünnepi beszédet.

Elhunyt 2002. szeptember 12-én Fribourgban. Ugyanott temették szeptember 16-án a domonkosok kriptájába.Tudós filozófus és teológus volt, kiváló képességű tanár, melegszívű gyóntató, s mindezek mellett páratlan, csodálatosan harmonikus személyiség: hajlíthatatlan az elvekben, rugalmas az eszközökben. Egyéniségét legtalálóbban egy gyónója jellemezte: „szent úr”.

Itt az asztalomon áll, ahol e sorokat és közléseket írom, egy kis svájci paraszttáb makettje. Muzsikál. „Ezt hallgassátok, amikor meghalok” - mondta. A Trapp család éneke ez a kis havasi gyopárról... Vele együtt felcsendült ajkunkról, igaz, hogy elcsukló hangon, a magyar himnusz is, érte és magunkért. A kettő egy harmóniában egyesült.

A Pannonia Sacra prímása, egy alkalommal, amikor megköszönte Tamás atya lelkigyakorlatát, amelyet magyar papoknak tartott, ezt mondotta: „Tamás atya nekünk egy oázis!”

Igen! Együtt merítsünk annak az oázisnak vizéből, amely az ő szívében, az Élő vizek Forrásából fakadt.

Parádi Gyula
Budapest-Ferencvárosi plébános

Kéziratokat, fényképeket nem örzünk meg, nem küldünk vissza.

A szerkesztőség

MAGYAR PAP BRAZÍLIÁBAN

Váratlan, kedves vendég toppant be szerkesztőségünkbe, a Vatikáni Rádiónál: Molnár László atya Brazíliából. Vele készítettem az alábbi beszélgetést:

- Atya, hogyan került ebbe a távoli országba?

Hát, kérem szépen, igen hosszú a története. 35 évvel ezelőtt épen Rómán keresztül kaptam az engedélyt, hogy Brazíliába utazhatok a bencés atyákkal együtt. Így kerültem Sao Paulóba.

- Te már akkor felszentelt pap voltál?

Igen én már Magyarországon dolgoztam 9 évig a székesfehérvári egyházmegyében. Shvoy püspök szentelt fel. Az utolsó állomásom Budapesten volt, Csepelen.

- És hogyan érkeztél Brazíliába?

Említettem, a bencésekkel érkeztem és velük voltam. Később Mezgár Lajos, volt fehérvári egyházmegyés hívott Délre. Itt együtt kezdtünk lelkipásztorkodni. Miután ő meghalt, folytattam a munkát.

- Hogyan tudtál beilleszkedni: teljesen más világ, más nyelv, persze portugálul kellett megtanulnod?

Természetesen a nyelv megtanulása volt az első. Míg az ember alaposan megtanulja a nyelvet, ahhoz körülbelül három év szükséges. De én már az első időben olvastam portugálul, beszédet, prédikációt. Így lassan az ember beleilleszkedik az új környezetbe.

- Milyenek a portugál emberek, hogy tudtál velük kapcsolatot teremteni? És mennyiben volt lehetőséged tovább folytatni ott a magyar lelkipásztorkodást?

Kérem, én ugyan a brazilok közt pasztoráltam, de néha magyarok is felkerestek, akik nincsenek sokan Délen. A brazilok különben igen családiasak és jólelkűek, nyitott szívűek, tehát az ember hamar megszerette őket és ők is viszont megszerettek a munkám révén. Az első naptól kezdve mint plébános dolgoztam.

- Tehát hamar integrálódtál, betagozódtál az ottani egyházmegyébe?

Természetesen a püspök engedélyével, a püspök maga hívott és adott munkát egy külvárosi kerületben. Tehát bőségesen volt munkám, főképpen fiatalokkal. Először Sao Paulóban, dolgoztam a bencésekkel, utána kerültem Délre, Porto Allegre-be.

- Mennyiben más a brazíliai lelkipásztorkodás?

Más ott a mentalitás, a brazil nép nyitottabb, jobban kifejezi érzelmeit, nagyon szereti a zenét, pl. a jó ritmusú afrikai muzsikát, amely valóban örömmel megtölti az istentiszteleteket; főképpen mikor a fiatalok játszanak, úgy hívjuk, hogy *consunto*, ahol van mindenféle zeneszerszám s egyéb hangjátszó készülék.

- Mi az, amit át tudtál adni az ottaniaknak és mi az, amit tőlük kölcsönvehettél?

Ők rendkívül szeretik a közösségi életet, az ünnepeket. Mi természetesen igyekeztünk mélyebbre menni, lelkigyakorlatokat szervezni, tartani.

- A hit szempontjából, mi a jelenlegi gondja Brazíliának?

Nagy gond, a szekták. Előzőleg az afrikai vallásokkal való keveredés volt, most a szekták, ezek nagy erővel dolgoznak. Főképpen a rádión és televízión keresztül. Én magam is szükségesnek véltem az igehirdetést ugyanígy közvetíteni. Hála Istennek igen szép eredményeink vannak ezen a téren is.

- Több mint 30 esztendőn át hogyan sikerült a magyar identitásodat nyelvileg is megőrizni?

Nem felejtettem el a nyelvet, vannak magyar könyveim, néha a Szentírást is magyarul olvasom. És sokszor a rózsafüzért is magyarul végzem. Lélekben és szívben mindig magyar maradok.

- Itteni látogatásod Rómában zarándok út?

Azt mondhatom, hogy igen. Magyarországon is voltam, ahol meglátogattam Egerben a Katolikus Rádiót, amiből sok indítást kaptam.

- Brazíliában mennyien vannak még magyarok, lelkészek és magyar hívek?

Sajnos, nem sokan. Ottan Délen én *egy* magyar jezsuitát ismerek, a többiek vagy elköltöztek, vagy már nem élnek. Sao Paulóban még néhány papról tudok. Természetesen a magyarok, akik kikerülnek oda, azok is inkább Sao Pauló környékére telepednek.

- Mostani látogatásod után milyen lélekkel térsz vissza Brazillába?

Hát kérem szépen, a célom az volt, hogy én magam is lelkileg és mindenben megerősödjek. Szándékom a vatikáni és budapesti rádióval való kapcsolatunk felvétele és szorosabbá tétele. A jövőben igyekszünk a rádióállomásainkon keresztül, amennyire lehet, a magyar igéket, magyar zenét, elsősorban magyar egyházi énekeket sugározni szét Brazíliában.

- Atya, hálásan köszönöm a látogatást, a tanúságtételt. A Jóisten éltessen és tartson meg a tieid számára ott a távoli földön, Brazíliában. Isten áldjon.

Vértesaljai László

EURÓPAI PÜSPÖKÖK KAZAHSZTÁNBAN

Amadéé Grab, a svájci Chur püspöke, az Európai Püspökkari Konferenciák elnöke 25 tagú püspöki küldöttséggel nemrégiben látogatást vezetett Kazahsztánban. A delegációt nagy szeretettel és örömmel fogadta a helyi katolikus közösség, Jan Pavel Lenga karagandai, Tomasz Peta asztanai, Henry Howianiec almaatai, Janus Kaleta helyi főpásztorokkal, valamint Jozef Wesolowski apostoli nunciussal együtt.

Régészeti kutatások bizonyítják, hogy a kereszténység már a II. századtól jelen volt ezen a területen. A fiatal és életerős egyház ma 350 ezer hívőt számlál ebben a 110 különböző nemzetiségű, 15 millió lakosú, hatalmas kiterjedésű országban. A helyi egyház különösen sokat fáradozik a drámai szegénység enyhítéséért, amely óriási ellentétben áll a nyersanyagban bővelkedő ország potenciális gazdagságával. Ez a hatalmas közép-ázsiai ország Sztálin rémuralma idején egyetlen hatalmas koncentrációs táborrá vált.

Az európai püspökök utazásának főcélja az volt, hogy megemlékezzenek a kommunista elnyomás áldozatairól a kazahsztáni lágerekbe deportált milliók kimondhatatlan szenvedéséről. A küldöttség imát mondott az Asztanától 30 kilométerre fekvő legnagyobb munkatáborban, a Malinowkában. A steppék hatalmas zöld mezőségén síremlékek és keresztek sorakoznak egymás mellett, az itt pusztult ukrán, német, osztrák, román, magyar, olasz, lengyel, cseh, szlovák francia és japán hadifoglyok emlékére. Az európai főpásztorok órákon át búzamezők között utazva eljutottak Oszernojébe is, ahol a Béke Királynője kegytemplomban több száz kazah fiatalnak szentmisét mutattak be Mária mennybevételének ünnepén, augusztus 15-én.

Fontos és jelképértékű volt ez a zarándoklat Ázsia határvidékére, mert e térség fontos a kereszténység jövője számára, hiszen Kazahsztán hidat alkot a két földrész között, határos a Kaszpi-tengerrel és Kínával, a világ lakosságának nagy többsége pedig ma Ázsiában él.

VR/MK

Gyermekeknek

JÁRHAT-E VALAKI VÍZEN?

A család kis ünnepi összejövetelt szervezett, mert hazajött Tamás. Pár hetet rokonoknál töltött el vidéken. A rokonok állattenyésztéssel foglalkoztak, akiktől Tamás sokat tanult.

„Mesélj", szólt az apa evés után. „Hogy volt a nagybácsinál?" De Tamás hosszasan hallgatott. Úgy tűnt, mintha gondolataival messze járna. Miután nagypapa is megköszörülte torkát, kapott észbe és lassan mesélni kezdett: „Minden nap, kora reggel elkísértem a nagybácsit az istállóba. Takarmányt osztottunk ki a tehenek között, majd megtisztítottuk alattuk a padlót. Röviden mi is reggeliztünk a konyhában, majd a fejés következett. A végén én is megtanultam fejni. De ez már nem olyan fontos..."

Az apa összeráncolta homlokát. „Hát nem tetszett neked ez a munka?", kérdezte fiát. „Szavaidból egyetlen kis jelét sem hallani az örömnek vagy lelkesedésnek!" - „De... de..." - igyekezett Tamás kijavítani a benyomást. „Minden tetszett nekem. De... de..." A fiú hangja akadozni kezdett. Maga elé mormolta: „Hát most nagyon el kell gondolkodnom."

Tamás édesanyja megkérdezte óvatosan: „Miről kell annyira elgondolkodnod?" Tamás habozott. És ahelyett, hogy válaszolt volna, egy kérdést tett fel: „Járhat egy ember a vízen?" Tamás kérdése meglepte a családot. „Ki beszélt neked ilyenekről?", kérdezte anyja. „Az inas", válaszolta a fiú. „Ő ahhoz a baráti csoporthoz tartozik, akik Jézust követik." - „Jézust?", szakította meg nagyapa a beszámolót. Tamás bólintott. „Az inas mesélte, hogy ő ott volt, mikor Jézus tanította a népet és a sok embernek csodás módon halat meg kenyeret adott. Amikor beesteledett, Jézus felszólította barátait, hogy bárkájukkal evezzenek bennebb a tavon, hogy Ő nyugodtan imádkozhasson."

Tamás szünetet tartott. S mivel senki sem mondott semmit, tovább mesélt: „A tó hullámai egyre magasabbra csaptak és erős ellenszél ráncigálta a bárkát. A barátok nagyon megijedtek. És hirtelen - hajnal körül - valamit láttak a vízen. Az gondolták, kísértet tűnt fel előttük, mely hozzájuk közeledett. Még jobban rettegni kezdtek. És akkor egy hangot hallottak; Jézus hangja volt. Jézusé, aki a vízen a bárkához közeledett. Péter szembe akart menni vele. Kiszállt a bárkából, elindult feléje. De mikor a magas hullámokra nézett, megijedt és süllyedni kezdett."

„Ez a történet, fiacskám, nagyon tanulságos. Mi is, ami számunkra megmagyarázhatatlan, mint például a vízenjárás, azt kísértetnek tartunk. És alig hisszük el, hogy Isten gondoskodik rólunk."

„De Péter bátor volt. Ő bízott Jézusban!" - kapcsolódott a beszélgetésbe Tamás kishúga. „Ő akart Jézushoz menni."

„Úgy van", mondta az apa. „Előbb bízott ő Jézus felszólításában, hogy menjen hozzá. De mikor a veszélyeket meglátta, elszállt a bátorsága. Így vagyunk mi is. Tudjuk ugyan, hogy Istenre mindig számíthatunk, ennek ellenére félünk a nehézségektől."

„És mi történt Péterrel - kérdezte szorongva a kis testvér - belefulladt a vízbe?" Tamás megrázta a fejét. „Jézus kinyújtotta karját és kihúzta a vízből".

„Most már értem Tamás, hogy min kellett annyira elgondolkodnod. Mert nagyon nehéz felfogni, hogyan lehet a vízen járni. De nekem sokkal fontosabb az, hogy Jézus mindig kinyújtja kezét, ha veszélybe kerülünk."

Nagyapa bólintott. Az anya átölelte fiát: „Örülök, hogy újra itthon vagy. Holnap pedig mindnyájan folytatjuk a tanulást Jézus iskolájában."

József atya

Fiataloknak

LÁMPÁS

Furcsának tűnik a gondolat, ami eszembe jutott, olvasva a Vőlegényre váró tíz szűz történetét...

Valamikor a 70-es évek elején már egyszer világraszóló gondokat okozott az a megdöbbentő hír, hogy fogytán az olaj... A benzinkutaknál hosszú sorok, útszélén veszteglő, üres tartályú járművek. Nyomasztó, szomorú emlékek...

A példabeszéd tíz fiatalját látszólag semmi sem különbözteti meg egymástól. Lámpással a kezükben várakoznak, s ez a várakozás a késő éjszakába nyúlik, mert a Vőlegény késik... De mégis van egy apró-nak tűnő mozzanat, ami két csoportra osztja a várakozókat. Öten tartalék olajról is gondoskodtak, okosan, bölcsen... Mert mit ér a lámpás, ha üres? Hiábavaló a várakozás, hiszen csak sötétben való botorkálás, botladozás a vége, ugyanis a lényeg, a fény, a világosság hiányzik...

Jézus szándéka az, hogy megértesse hallgatóival: Isten országára várakozni üres lélekkel, csak a külsőségeknél megrekedő holt hittel, értelmetlen... A külső, szemet elkápráztató, a körülállók ámulatát kiváltó látszat-vallásosság semmit sem ér, ha üres a szív, ha nincs a végsőkig kitartó, égő vágyakozás-várakozás...

Töltsük fel lámpásainkat! Töltsük fel a nyitottság, a türelem olajával, ami készségessé tesz az örömhír hallgatására és megértésére. Töltsük fel a bizalom, a bátorság, az öröm olajával, hogy mindig merjünk az Ő akarata, szándéka szerint élni, dönteni, felebarátot szeretni... Töltsük fel az egészséges fantázia olajával, hogy megtaláljuk a helyes utat, a jó, testet-lelket megőrző megoldást minden megpróbáltatásban... És a tartalék olajról se feledkezzünk el, mert ez biztosítja a végsőkig, a Vele való találkozásig való kitartás kegyelmét.

Pál atya

Ifjúsági találkozó Felvidéken

A Magyar Fiatalok Határok Nélkül Alapítvány, a Magyar Ifjúsági Közösség (Felvidék) és a Határokon Túli Magyarságért Alapítvány (Magyarország, Pécs) 2002. július 11-18. között megszervezte a II. Magyar Ifjúsági Tábort Felvidéken. 50 magyar fiatal táborozott itt - Nyugat Európából és a Kárpát-medencéből. A csodálatos vadregényes erdei környezetben a táborozók megismerkedhettek a Felvidék történetével, földrajzával. Meglátogattak szép régi magyar városokat, Losoncot, Rimaszombatot. A füleki vár is nagy benyomást tett mindenkire. A programból nem maradt ki Madách szülőfaluja (Alsósztregova) és a gácsi Forgách kastély sem. Az esti órákat a tánházi mulatságok tették felejthetetlenné.

A fővédnökök: dr. Jánosi György, a Gyermek, Ifjúsági és Sportminiszter és Csáky Pál, a Szlovák Köztársaság miniszterelnök helyettese voltak.

Jövőre (2003-ban) a Délvidéken vagy Erdélyben lesz hasonló találkozás.

Információk: Péter Ildikó - A Magyar Fiatalok Határok Nélkül Alapítvány kuratórium tagja
Tel. Mobil - Magyarország: 00-36-30-498-24-52,
Fax-Magyarország: 00-36-72-525-667,
E-mail cím: ildikopeter@hotmail.com

Bajzát Olivér, Svájc

HULLÁMZÓ BALATON TETEJÉN....

Nemzetközi Máltai Mozgássérült Tábor Zánkán

A 19. Nemzetközi Máltai Mozgássérült Tábor résztvevői, idén augusztus 3 és 9 között gyűltek össze Zánkán. Nagy sikere volt a vitorlázási lehetőségnek; a Tahy család tagjai és Szilágyi András jöttek el, hogy hajóikkal ebben az élményben részesítsék vendégeinket.

O'sváth György, az MMLSZ elnöke, megnyitó beszédében utalt az évenként megrendezésre kerülő esemény jelentőségére.

Mintegy 370 résztvevő, 19 országból ismerte meg hazánkat és élvezte a Balaton hullámait. De ez a rendezvény sokkal több volt ennél. A tábor nemcsak találkozás régi és új barátokkal, érdekes programok gyűjteménye, de alkalmat ad arra is, hogy egymás segítségére legyünk. Frank atya a nyitó szentmisén arra kért bennünket, hogy szeretetünket azok felé is fordítsuk, akik Jézus Krisztushoz is a legközelebb álltak: a gyengék, betegek és rászorulók felé. A Jóisten vigyázó szeme alatt itt közelebb kerülnek egymáshoz az emberek és a táborból eltávozva mindenki gazdag ajándékot visz magával.

A magyar csoport vezetője Bársony Csaba volt.

A vendégeket sok érdekes program várta. Az első kirándulás Balatonfüredre vitt hajóval és busszal. A többi napokon kisebb csoportokban herendi és tihanyi kirándulások következtek. Sokan vettek részt igazi balatonfelvidéki borkóstolókon is. Hétfő volt a strandolás napja. A zánkai strandon még mozgássérült lift is van, így sok vendégünk merülhetett el a Balaton hűsítő hullámaiban.

A népi mesterségek napja keretében bemutatásra kerültek: kürtöskalácssütés, szalmafonás, rongybabakészítés, stb. Vendégeink szakavatott segítséggel nagyon ügyes emléktárgyakat készítettek.

A japán eredetű papírhajtogatásnak nagy sikere volt; sok-sok forgó, helikopter, szív és máltai kereszt készült el vendégeink keze alatt.

Csütörtökön délelőtt, kedves látogatónk volt Karl Josef Rauber érsek, apostoli nuncius, aki nagy érdeklődéssel beszélgetett el a tábor résztvevőivel. Gróf Alexander Mennsdorff-Pouilly máltai nagykövet háromszor látogatott el Zánkára és részt vett a nyitó- valamint záró szentmiséken is.

Csütörtök délután izgalmas vetélkedő következett: gulyásfőző verseny - recept után, bográcsban. Volt nagy sürgés-forgás és izgalom. Ugron Béla mellett Kállay Ubul Tamás és a zánkai főszakács alkották a zsűrit, minden csapatot minősítettek; mint a legjobb tűzrakó vagy a legszebb csipetkekészítő és így tovább. A győztes az angol csapat lett finom gulyáslevessel; hát bizony az angol konyhának nem ártana egy kis feljavítás.....

A nemzetközi estre a csapatok színes, érdekes, olykor mulatságos jelenetekkel készültek. A magyar csoport - az erdélyiekkel együtt - rövid jelenetben játszotta el a nándorfehérvári győzelmet a török seregek felett, megvédve Európát a török hódítók elöl, ezzel is emlékeztetve a déli harangszóra.

A műsor végén a hangulat a tetőfokára hágott és megkezdődött (mint minden este, kivéve a csendes napot) a fergeteges disco és önfeledten táncoltunk majdnem kivilágos virradatig.

A záró szentmisét Márfi Gyula veszprémi érsek celebrálta, amelyen mint koncelebráns vett részt Kozma Imre atya, apostoli protonotárius, a Máltai Szeretetszolgálat elnöke is.

A Magyar Szövetség jól vizsgázott és büszke lehet erre a nemzetközi táborra. Kállay Tamás, ispotályos; msgr. Frank Miklós, lelkivezető; dr. Horváth Tamás táborvezető; Koncz Balázs titkár; Szabadhegyi Péter, pénztáros; dr. Tatár Gábor orvos - és munkatársaik kitűnő munkát végeztek, amiért mindannyiukat hálás köszönet illeti.

Azt kívánjuk, hogy a Szövetség és a Szeretetszolgálat ilyen példás együttműködése Rendünk szellemében a rászorulók javára a jövőben is folytatódjon.

Nem szeretnénk megfeledkezni szponzorainkról sem, akik pénz- vagy természetbeni adományokkal járultak hozzá a sikerhez.

Végül egy személyes megjegyzés: a zánkai táborral búcsúzom ettől a projekttől, amelyet szívvel-lélekkel tíz éven át kísértem. Kívánom a fiataloknak, hogy találjanak benne ugyanannyi örömöt, mint amennyit nekem jelentett.

Máriássy Zsuzsa

SZENT MÁRTON PÜSPÖK...

Folytatás az 1. oldalról

berek jogaiért és az igazságért. Mártonhoz is sokan zarándokoltak. Segítséget kaptak tőle. Megérezték, hogy olyan ember ő, aki segíteni tud.

Márton küzdött az egyház szabadságáért és függetlenségéért. Idéztem igazságosságát, amikor bátran szót emelt a spanyol püspök érdekében a császárnál. Nem volt ez veszélytelen számára. Ugyanakkor aggódott az egyház jövőjéért. Márton Konstantin császár után élt. Konstantin tevékenysége révén az egyház társadalmi helyzete alapvetően megváltozott. A császár elismerte a kereszténységet, és különleges jogokat is biztosított az egyház számára. Ezt látva Márton és néhány püspöktársa attól kezdett félni, hogy az egyház túlontúl kiszolgáltatottá válik az államnak. A szerzetest látjuk most, aki lelkének minden erejével függetlenségre törekszik, és nem fogadja el azokat a játékszabályokat, amelyeket a társadalom diktálni szeretne. Az egyházat a maga útján akarta vezetni, bár tudta, hogy minden emberről gondoskodnia kell, és hogy nem mondhat le a társadalommal való együttműködésről. Márton az egyház szabadságáért harcolt, és próbálta megakadályozni, hogy az ebben a világban rendezkedjék be. A napnál világosabban látta a külső hatalom befolyásának káros következményeit. Ezt mi is jól ismerjük, hiszen következményei máig kihatnak életünkre.

Mára, napjainkban az élet sok tekintetben megváltozott. De Márton püspök és kortársai bizonyos kérdésben számunkra is alapot vetettek. Ha az állam és az egyház viszonyáról kell döntenünk, nem feledhetjük el, hogy számunkra elengedhetetlen mind a szabadság, mind pedig az együttműködés. Szabadságra és függetlenségre van szüksége az egyháznak, ahogy azt Márton is látta. Ugyanakkor szükség van a teljes ember szolgálatában vállalt együttműködésre is az emberekért vállalt szolgálat széles területein. Joggal emlékezünk Mártonra ünnepe közeledtével! Márton ma is sokaknak ad példát a hívő életre, de példaként áll előttünk az állam és egyház kapcsolatának újraalakításában is. Krisztus követője volt, és mindarra, amit tőle tanulhatunk, szükségünk lesz majd az új Európában is. Az értékek, amelyről oly sokat szeretünk beszélni, akkor értékek igazán, ha azoknak megvalósítói, hordozói vagyunk. Ezzel is az apostoli tanítást követjük: „gyermekeim, ne csupán szóval, hanem inkább tettekkel szeressünk!" ❑

Madridi levél

TRAGÉDIA

Amikor húsz éves fejjel elhagytam a szülőházat és -hazát, csak egyetlen könyvet vittem magammal: Az ember tragédiája egy csinos, piros vászonba kötött kiadását. Egyik nagyapámé volt. Aztán hamar elveszett: kölcsönadtam valakinek olyan időkben, amikor nem tudta az ember, másnap ki hová vetődik. Most is sajnálom, bár könyvespolcomon ott a mű magyarul, továbbá német, olasz, angol, francia, spanyol, portugál és katalán fordításban Voinovich Géza Madáchról és a Tragédiáról szóló tanulmánya, továbbá Kántor Lajos kötete mellett: Száz éves harc Az ember tragédiájáért. Nyolcadikos gimnazista koromban Lucifert is játszottam, de nem erre vagyok büszke: tudtommal én értelmeztem először a tizenharmadik színt mint az űrhajózás korának előképét. Az írást a müncheni Új Magyar Út közölte 1951 májusában, - több mint ötven éve! - A végtelen űrben keringeni? Gondolatok Az ember tragédiája olvasása közben címmel. Azóta többször megjelent, legutóbb a Jézus Társaság Távlatok című folyóiratában „1994-es utóirattal”.

Miért mondom el mindezt? Egyrészt annak illusztrálására, hogy mindig különös viszonyom volt a Tragédiával, másrészt, mert sajtócikkekből értesültem, hogy a Nemzeti Színházban Szikora János felújította s az „újítás” bizony túl messze ment.

Minden esetre megítélésénél két dolgot szem előtt kell tartani. Először is azt, hogy Madách nagy művét drámai formában írta, de nem színpadra szánta. Eredeti formájában előadásra kevéssé alkalmas, túl terjedelmes, hosszú monológjaival nem elég „gördülékeny”. Bele is került jó húsz esztendőbe, míg Paulay Ede 1883-ban először színre vitte. Természetesen rövidíteni kellett s azóta minden felújításnál kimarad a szöveg jelentős része, körülbelül egyharmada. Sokszor teljesen hiányzott a tizenharmadik szín. Mit lehet kihúzni? Mit kell meghagyni? Ez mindig a nagy kérdés.

A másik megjegyzés általában a klasszikusok felújítására vonatkozik. Manapság sokan nem nyugodnak bele, hogy úgy adják elő a műveket, mint addig. Talán más, új környezetbe ültetik a cselekményt, modern ruhába öltöztetik a szereplőket, kezükbe kard helyett géppisztolyt adnak, s talán megváltoztatják a nyelvezetet is, különösen ha lefordított klasszikusról van szó. Így akarnak közelebb jutni a közönséghez és ugyanakkor bizonyítékát adni saját eredetiségüknek, alkotóerejüknek.

Ezt a budapesti felújítást videoszalagon sem láttam, szövege nem jutott el hozzám, Szikora János nevét pedig először hallottam. Értesüléseim a sajtóból származnak. Az egyik cikk „ötletesnek” és „meglepőnek” minősíti Szikora munkáját, címe azonban Madách Tragédiája - Isten nélkül. A másik, - a Népszabadságé, - egyenesen úgy véli, hogy az előadás „istentelen”. Miért?

Az egész műben nem halljuk az Úr szavát, nincs párbeszéd Ádámmal. Az isteni hangot vetített szöveg helyettesíti vagy teljesen hiányzik, s a végén elmarad a mű kulcsát jelentő zárómondat: „Mondottam, ember: küzdj és bízva bízzál!”

A Tragédiáról az idők folyamán könyvtárnyit írtak össze, azt különféle, sokszor ellentmondó módon értelmezték. Vitatták, hogy a történelmi színek sorozata a valóságot akarja-e tükrözni vagy annak Lucifer által eltorzítva Ádám elé vetített képe. Vitathatatlan, hogy az összkép pesszimista, „rettentő látásokként” gyötri az embert. Az Úr szava, - „Emelkedjél, Ádám, ne légy levert” - és az az elhallgatott utolsó mondat új színbe-fénybe von mindent. Ezt nem értette vagy nem akarta megérteni Szikora, s ez az ő tragédiája...

Rónai Zoltán

Makváry György

KÍNAI JEGYZETEK

Szeptemberben társasutazáson jártam Kínában. Első állomásunk Sanghaj volt. Idegenvezetőnk szerint 18 millióan lakják és ezt el is hittük neki, mert buszunk szinte órákon át haladt az óriási forgalomban, zömében toronyházak, vagy felhő-karcolók között. Meglepett, hogy mennyi jól sikerült, ötletes, építészetileg vonzó felhőkarcoló van a gazdaságilag különleges övezetnek számító Sanghajban. A modern épületek dzsungelében megmutattak egy buddhista templomot, amelyet egy furfangos szerzetes Mao-Ce-tung képmásának kiragasztásával mentett meg a kulturális forradalom pusztításától. Az 1966 és 76 között dúló mozgalom célja a polgári és vallási maradványok végső felszámolása volt. Az idegenvezető egy félmondatából megtudtuk azt is, hogy ebben az időszakban nemcsak a tárgyi maradványokat pusztították alapos rendszerességgel, hanem azokat a személyeket sem kímélték, akikre rásütötték a polgári csökevény bélyegét. Nyugati becslések szerint legalább 40 millióan vesztették életüket a kulturális forradalom alatt Kínában. Ma szabad a vallásgyakorlás - mondta idegenvezetőnk, mire megkérdeztem: milyen vallások gyakoriak Kínában és hányan követik ezeket? Elmondta, hogy a buddhizmus a legelterjedtebb, de hogy mennyire tehető a hivők száma, azt nehéz megmondani, mert a legtöbben csak sorscsapás alkalmával járulnak Buddha szobra elé, vagy pedig vidéken az öregek... Vannak persze keresztények is, és megígérte, a két hetes túra végére pontosan fog informálni róluk is. Ebben megnyugodva jártuk az országot és jutottunk el Csongkingba, amelyet - a nemrég történt körzetösszevonások következtében - mára a világ legnagyobb városának mondanak a maga 30 millió lakosával. A Jangce melletti metropolis központját szintén toronyházak képezik és mivel ebbe a városba egy vasárnap érkeztünk, csoportunk több tagja már reggel megkérte vezetőnket, hogy szeretnének misére menni, hiszen egy ekkora városban biztos akad egy katolikus templom. Az óhajt számos telefonálás követte a titokzatos „központtal”, de sajnos az esti elutazásig csak biztattak bennünket, templomba végül is nem jutott el senki. Utolsó állomásunk Peking volt. Szintén 15 milliós város, pontosabban toronyházak tömege széles sugárutak mentén. Itt is érződik a gazdasági pezsgés, a vásárlási kedv és a magánkezdeményezések engedélyezéséből fakadó viszonylagos jólét. Talán a már-már feledésbe merülő „gulyáskommunizmus” jellemzi a legtalálóbban a helyzetet. Idegenvezetőnk nem feledkezett meg a csongkingi balfogásról és Pekingben már útba ejtettünk egy kékes-szürke, inkább három-emeletes lakóházra emlékeztető templomot. Mivel éppen zárva volt, belülről nem láthattuk, és persze arra sem nyílt mód, hogy egy későbbi időpontban visszatérjünk, de tudatták velünk, ha vasárnap is Pekingben lennénk, szabadon elmehetnénk a misére. A templom felé a kertváros benyomását keltő diplomata negyed mellaett haladt el buszunk, amelyet sűrű drótkerítés vett körül és szinte minden tíz méteren rendőr állt. Megtudtuk, hogy ez nincs mindig így, csak most, mert idegenek háborítják a diplomatákat. A szállodaszobában lévő televízió amerikai hírszolgálata elmondta, hogy észak-koreaiak csoportja menekült a diplomata negyedben lévő német gimnáziumba, abban a reményben, hogy onnan végül is eljuthatnak Dél-Koreába. Így kezdődött bő 13 éve a keletnémetekkel is, akiknek sikerült Prágában, Budapesten vagy más kelet-európai fővárosban bejutni a nyugatnémet nagykövetségre. Vasárnap már nem voltunk Kínában, így nem is tapasztalhattuk, mennyire szabadon mehetnénk el a misére a kékes-szürke templomba. És mennyire szabadon gyakorolják vallásukat a kínaiak.

MAGYART TANÍTANAK MOLDVÁBAN

Több mint negyvenévi szünet után ismét megkezdődött a magyar nyelv tanítása a román állami oktatás keretében a két csángók lakta településen, a Bákó megyei Pusztinán és Klézsén.

A két település általános iskolájában az idei tanévtől hetente három órában oktatják a magyar nyelvet. A tantárgy neve: anyanyelv.

Szép Gyula, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség ügyvezető alelnöke, a művelődési és egyházügyi főosztály vezetője a moldvai Bákó városban tartott sajtóértekezleten hangsúlyozta: a magyar nyelv tanításának megkezdése annak jele, hogy az RMDSZ és a kormányon lévő román Szociáldemokrata Párt között létrejött az együttműködési megállapodás.

Pusztinán Bilibók Jenő oktatja a magyar nyelvet. A pusztinai fiatalember szülőfaluja iskolájába tért vissza tanárként. Az általános iskolát odahaza románul, gimnáziumi tanulmányait pedig Csíkszeredán végezte magyar nyelven, majd történelem szakos tanári diplomát szerzett Debrecenben. Utána hazatért szülőfalujába.

Összesen huszonnégy alsó- és felső tagozatos gyermek látogatja a magyar nyelvórát reggel hét órától - mondta, hozzáfűzve, hogy diákjai 80-90 százaléka ismeri már a magyar ábécét az iskolán kívüli foglalkozásnak köszönhetően. Klézsén tizenhat gyermek jár magyar órára az 1-8. osztályosokat tömörítő összevont csoportban.

Eddig hét moldvai településen sikerült beindítani a magyar nyelvoktatást a magukat csángómagyaroknak valló szülő gyermekei számára, azok kérésére. Ez a szám a mostani tanévtől kezdve tízre emelkedik, a tíz település közül kettőben pedig a hivatalos oktatás keretein belül is elindulhatott a magyarnyelv-oktatás. Moldvában 1948 és 1959 között működtek magyar tannyelvű iskolák, Bákóban magyar tanítóképző is volt.

Erdély online

Londoni levél

PER FENYEGETI A BRIT BÍBOROS ÉRSEKET

Nincs még olyan kíméletlen, „a szabály az szabály” lelkületű rendőrség a világon, mint a Scotland Yard. Gyorshajtásért megbüntéti a királyi család tagjait, vagy akár a rendőr főkapitányt is. Most azonban igencsak vitatható érvényű jogi lépésre készül. Az államügyészhez fordulva pert kíván kezdeni Cormac Murphy-O'Connor westminiszteri bíboros érsek, az angliai és walesi katolikus egyház feje ellen, bűnpártolás valamint az igazságszolgáltatás akadályoztatása vádjával. A rendőrség példát akar statuálni, és lépése nyilvánvalóan összhangban van a pedofília-ellenes, az egész világra kiterjedő, általános kampánnyal, ami, mint tudjuk, érinti az egyházakat is. A németországi evangélikus egyházvezetés épp a minap közölte, hogy kiskorúakkal szembeni szexuális visszaélés gyanúja esetén azonnal felfüggeszt szolgálatából bármely érintett papot. A fizetésüket továbbra is folyósítják, de fegyelmi eljárás indul ellenük, ami eldönti, visszatérhetnek-e hivatalukba, vagy távozniuk kell egyházi szolgálatukból.

Angliában az történt, hogy 1997-ben ötévi börtönre ítéltek egy katolikus papot, aki kisfiúkat csábított el. Ezt a tevékenységét már az 1980-as években folytatta. Murphy-O'Connor atya akkor Arundel és Brighton érseke volt, az illető pap az ő egyházmegyéjében szolgált. Az érsek tudomást szerzett az egyébként igen intelligens plébános homoszexuális hajlamáról és elítélendő cselekedeteiről, de azt a megoldást választotta, hogy adminisztratív beosztásba helyezte át, ahol jobban rajta tarthatta a szemét, és krisztusi szellemben, a lélekre és intellektusra ható beszélgetésekkel kísérelte meg jobb útra téríteni az egyház megtévedt szolgáját. Sajnos a pap újra elragadtatta magát egy fiúval szemben, aki azután néhány évvel később, fiatalemberré cseperedve, följelentette a rendőrségnél.

Cormac Murphy-O'Connor érsek akkor azt mondotta: „Fenntartom a nézetem, hogy a rendelkezésemre álló adatok birtokában az áthelyezési döntés nem volt felelőtlen. Nem csak rendőri eset egy főpásztor számára az, ami történt, hanem elsősorban morális és pasztorális ügy.” A rendőrséget azonban úgy látszik kevéssé érdekli ez a tradicionális felfogás és nem elég, hogy a vétő papot letartóztatta, a közben Anglia és Wales főpásztorává előlépett kardinális ellen is eljárást indított a fent említett vádak alapján, bár eddig még nem idézték be kihallgatásra.

Sárközi Mátyás

MÁDL FERENC MÜNCHENBEN

A magyar államelnököt a müncheni egyetem díszdoktorrá avatta. Mint a jogi fakultás dékánja elmondta, a müncheni egyetem nem szokott hivatalban lévő politikust kitüntetni, de Mádl Ferenc esetében kivételt tett és a magyar államfőnek a kimagasló jogtudományi tevékenységét ismerte el a díszdoktori cím odaítélésével. A felemelő ünnepség keretében Mádl Ferenc röviden áttekintette a magyar joggyakorlat fejlődését és ezzel kapcsolatban kiemelte, hogy a jogállamiság előfutáraként a Magna Charta Angliában csupán hét évvel előzte meg az 1222-ben kiadott Aranybullát Magyarországon. Az elnök utalt arra is, hogy Magyarország rövidesen tagja lesz az Európai Uniónak és ezzel kapcsolatban a joghar-monizálás már csaknem teljesen végbement, ami újabb köteléket biztosít az euróintegráció megvalósulásához. A téma napirendre került azon a találkozón is, amelyet a müncheni Magyar Főkonzulátuson rendeztek az európai egység megteremtésén faradozó német fiatalokkal. A találkozón és a díszdoktori avatáson, a bajor közéleti személyiségek mellett, megjelent a Pöckingben élő Habsburg Ottó is.

(vin)

A MISSZIÓS PAP

Fiatalkoromban minden évben, adventben, de főleg nagyböjtben idegen városból jött, úgy nevezett missziós papok tartottak több napos lelkigyakorlatot, konferencia beszédekkel. Ezeket rendszerint nagy lelkesedéssel fogadtuk, kiváló szónokok voltak, nagy lelki élményben volt részünk. Nagy tisztelet övezte ezeket a missziós papokat.

Elgondolkoztam az első misszionáriusokról, akiket annak idején Szert István királyunk küldött Szent Gellérttel az élükön a pogányok megtérítésére. Bizony a lélek-ugartörő munka, kemény, szinte emberfeletti feladat volt, sokszor életveszélyes, testi-lelki önmegtagadást követelő, a vértanúság hősiességéig menő élet.

Később, a hosszú török megszállás után elnéptelenedett, parlagon hagyott Bánságba, a lezüllött erkölcsök orvoslására Mária Terézia missziós szerzeteseket küldött, majd az új telepesek lelki támaszául működtek. Ezek is nehéz körülmények között, nehéz munkát végeztek. Elképzelhető, hogy vándorbottal a kezükben, tarisznyával a vállukon rótták a kietlen vidéket, napokig étlen-szomjan, hajléktalanul, hirdették az igét, betegeket gyógyítottak, haldoklókat kisérték vigasztaló, bátorító szavakkal. Nehéz feladat volt ez is, nem kevésbé hősies.

Aztán a két világháború után kivándorolt, kényszerből hazátlanná váltaknak volt szükségük a missziós papokra. Testi-lelki erővel, kiváló papi képzettséggel bíró, lelkes, idealistákat küldtek otthonról hozzájuk, hogy segítsék őket a keserves újrakezdésben, az idegenben. Seregestől jöttek 1945 után, 1956 után, és később a kommunizmustól menekülve. Szétszóródtak a magyarok az egész világon, nem csak Nyugat Európában, de Amerikában, Kanadában, Argentínában, Ausztráliában stb. Itt a missziós papnak nem csak lelkipásztornak kellett lennie, hanem a magyarság-tudatot, az anyanyelvet is ápolni kellett. Így a templom körül kialakultak a magyar klubok, ahol elbeszélgethettek, nótázhattak, kávé, sütemény, itóka mellett barátságok szövődtek, otthonosnak kezdték érezni magukat. Megünnepelték a március 15-ét, az október 23-át, a karácsonyt, szilvesztert, farsangot stb. Voltak műsorok is, szavalatok, énekek, kis színdarabok.

Ügyes-bajos dolgaikkal az atyához fordultak, aki türelmesen meghallgatta őket, vigasztalt, tanácsot adott, szóval testi-lelki jó barát volt. A Magyar Misszió, második otthonuk lett, hiszen az igazi otthontól még beláthatatlan ideig a vasfüggöny választotta el őket. Itt sem volt könnyű dolga a missziós papnak, hiszen egy-egy papnak öt-hat, sőt több városban kellett miséznie, kétszer is egy napon, betegeket látogatni, temetni stb. Vállalták ezt is hősiesen, mint a régi „ugartörők", mert tudták, hogy van kikért dolgozni, fáradozni.

Aztán, megtörtént a csoda: lehullott a „vasfüggöny", önmagában megbukott a kommunizmus. A missziók lassacskán kezdtek felbomlani, hiszen már hazamehettek, meglátogathatták otthoni szeretteiket, főleg ünnepekkor. Megtörtént az egyik városban, amikor a pap izzadva, kifulladva robogott be a templomba, mert - bár nem vándorbottal, gyalog kellett róna a napi, néha több száz kilométeres utat, hanem kényelmes autóban száguldott 120-as tempóban, de óh, a váratlan dugó, az egymásra torlódott autók zárták el az utat! Ennek ellenére lelkesen, felkészülve mondta el prédikációját ... egyetlen öregasszonynak ... Amikor mise után a pap megkérdezte: „hogy hívják néni, még sohasem láttam itt a szentmisén" - a válasz ez volt: „Tetszik tudni, én református vagyok, de hallottam, hogy itt magyarul miséznek, és olyan jólesett magyar szót hallani! Meg aztán ez az ostya is olyan jó-ízű, olyan, mint az Úrvacsora. A pap elcsodálkozott, aztán megáldotta és azt mondta: Isten áldja meg jó asszony, jöhet máskor is!"

Hát ilyen ma a missziós papélet! Becsüljük és szeressük őket, mert ők az őseik nyomdokain járó hősök!

Billédy Ilona

ÍGY ÉLÜNK GRÁCBAN

Grácban a magyar lelkigondozás szálai a 16-17. századba, a Jezsuita Egyetem magyar tanáraihoz vezetnek vissza. Az egyházmegye 19. századi sematizmusaiban több magyar gyóntató nevével találkozunk. A 20. század első három évtizede még feldolgozásra vár. A II. világháború vége után nagyszámú magyar menekült telepedett le, vagy élt kivándorlásáig a stájer fővárosban és környékén. 1945 és 56 között 4-5 Grácban élő magyar pap neve ismert. Egy darabig az erdélyi származású, csanádi egyházmegyés L´ Huillier Imre, 1956-60 között két cisztercita atya, P. Vongrey Félix és P. Kis-Horváth Paszkál voltak a magyar lelkészek. P. Félix, mint egyetemi lelkész, a Diákszövetség egyik alapító tagja. Nevéhez fűződik az Elisabethstr.-i „Magyar Kultúrközpont" megnyitása, melyet 1958-tól 1978-ig használtunk.

1960 őszétől P. Nyers János szalézi atya volt haláláig, (1995. február) a magyar menekültek lelkésze. Bessenyei Ilona Mária (Ladiszlász) nővér 1956 után a családpasztorációban segítette a mindenkori lelkészt és vezette a hétvégi magyar óvodát. P. Nyers minden magyar papja akart lenni, mégis sok csalódásban és kritikában volt része. Küzdenie kellett a menekültlelkész-(ség) fennmaradásáért is. A lelkészség keretében működött 1972 -1992 között a 83. sz. Nagy Lajos király Cserkészcsapat. 1977 áprilisában megalakult az Egyházközségi (lelkészi) Tanács. A tanácstagok aktív munkája P. Nyers halálával vált létfontosságúvá. A papnélküliség új szervezési feladatokat rótt ránk. Egyben megismertük működési lehetőségeink határát. 1995 elejétől 1997 tavaszáig évente mintegy 25 pap segítette közösségünket, azért minden vasárnap volt magyar mise Grácban. 1997-től két és fél évig a 80 éven felüli Kormos Gyula ny. plébános, c. apát kezében volt közösségünk vezetése. Hazatérte után ismét vendégpapokra szorultunk. Hála Istennek eddig mindig találtunk kisegítőt, jelenleg is. Földrajzi helyzetünk ezt megkönnyíti. Legtöbbször a szombathelyi egyházmegyéből kapunk világi, vagy szerzetes papot. Jelenleg Paskó Csaba szabadkai székesegyházi káplán folytat itt egyházzenei tanulmányokat. Vele ünnepeljük vasárnapi misénket. Az iskolai szünetekben helyettesről kell gondoskodnunk. Ez karácsonykor és húsvétkor szinte lehetetlen, azért maradtunk magyar mise nélkül az elmúlt két ünnepen.

A nagy menekülthullámok (1945, 1956) után a hatalmas Mariatrost-i templom alig tudta befogadni az imádkozó magyarokat. Később elég volt a Stiegen-templom, a Szentháromság templom, jelenleg a Welsche-templom is. Máriacell 800 éves jubileumára még három autóbusz vitte a gráci magyarokat. Ma elég néhány személygépkocsi. Évtizedeken keresztül alig változott a templomba járók létszáma (35-70). Jelenleg kevesebb. Közösségünk összetétele a gráci magyar társadalom demográfiai mozgását tükrözi. A templomba járók csak a kisebbségét teszik ki a gráci magyaroknak. A másodgenerációsok szinte teljesen hiányoznak. A Magyarországhoz való közelség egyre erősebben hat közösségi életünkre. Korábban a negatív hatásokat a cserkészek, az új menekültek bekapcsolódása kiegyenlítette. Jelenleg a Magyarországról Grácban tanuló egyetemi hallgatók és a fiatal családok nagy része az iskolai szüneteket, valamint a hétvégeket is, odahaza tölti. Idén a nyári hónapokban nem volt minden vasárnap szentmisénk. Az őszi újrakezdés ismét új szituáció elé állítja a pasztorális tanácsot.

Közösségi életünk a kisegítő papság véleménye szerint is vitális. Bár pasztorációnk csak a vasárnapi misékre és néha a betegláto gatásra szorítkozik, a különböző templomi és közösségi szolgálatokra (sekrestyés, orgonista, kántor, lektor stb.,) mindig van jelentkező. A miserendet adottságainkhoz igazítjuk. A résztvevők többsége áldozik. A többi szentség kiszolgáltatásával kapcsolatban röviden annyit, hogy egyesek az osztrák, mások szülőhelyük plébániáján keresztelteknek, vagy kötnek házasságot. Aránylag gyakoribb a keresztelés a vasárnapi mise keretében, és a magyar lelkész felkérése esketésre, temetésre. A misék utáni agapéban lényeges, közösséget formáló erőt látunk. Nem riaszt el senkit a pap hiányában megtartott igeliturgia. Nyíltak vagyunk az ökuménia felé. Kapcsolatot tartunk a helybeli püspökséggel, egyházi szervekkel, néhány plébániával, helyi és ausztriai magyar egyesülettel. Messzire elágazó kapcsolatainkra utalnak a kisegítő papok.

A szentmise liturgiáján túlmutató hagyományaink: a házszentelés, a húsvéti ételek és az adventi koszorúk megáldása, Évente kétszer tartunk lelkinapot. Lehetőség szerint megemlékezünk nemzeti ünnepeinkről. Kulturális programról is gondoskodunk. Egyedülálló a háromnapos „Mindszenty-Vadon" gyalogos emlékzarándoklatunk Máriacellbe. Idén volt a 19. A virágvasárnapi liturgiát többször együtt ünnepeltük a Welsche-templom osztrák híveivel. Az idegen ajkúak miséjén évente felhangzik a magyar ima és ének. Életerőre mutat karitatív tevékenységünk is. Együttműködve a helyi és a szombathelyi karitásszal, évente több teherautót kitevő, kisebb-nagyobb ruha, bútor, stb. szállítmányt küldünk Magyarországra.

Hálát adva Istennek eddigi lehetőségeinkért, bízva nézünk a jövőbe és az esedékes változások elé.

Ugri Mihály

NÉMETORSZÁGI MAGYAR PAPI TALÁLKOZÓ

Limburg, 2002. szeptember 30. - október 3.

Találkoztunk. Limburg: a fennállásának 175. évfordulóját ünneplő püspökség központja, a Lahn folyó fölé magasló Dóm, az ősrégi híd, a szűk, hegyrekapaszkodó utcácskák hívogattak bennünket ezen a csendes-nyugodt szeptember végén, hogy hosszú idő után újra együtt lehessünk. Az együtt eltöltött néhány nap újra bebizonyította: helytállni, a jóban kitartani, a kapott feladatot sikeresen elvégezni csak egy összetartó, őszinte, egymást tisztelő-szerető papi közösségben lehet.

Tanultunk. Találkozónk meghívott vendége, Bíró László, a Kalocsa-Kecskeméti főegyházmegye segédpüspöke, előadásaiban (témája: Emberkép és házasság) egy olyan világba kalauzolt el bennünket, amelyben mi, papok, az örök isteni igazságok hirdetésével, figyelmes lelkipásztori munkával, de elsősorban szelíd szeretettel nagyon sokat tehetünk-jobbíthatunk.

Az elhangzott lelkipásztori beszámolók, találkozásunk a helyi püspökség képviselőivel, Willi Hübinger lelkipásztori decernenssel és Werner Heukäufer, az idegen nyelvű lelkipásztori hivatal referensével, sikereink és kudarcaink kiértékelése mind egyetlen célt szolgáltak: megtartani, megőrizni a ránkbízottakat Istennek, Egyháznak, népünknek.

Imádkoztunk. A közös szentmisék, a papi zsolozsma, az elmélkedések: erőforrás, bátorító-vigasztaló intés a kitartó, hűséges helytállásra, arra, hogy életünk, minden szavunk, cselekedetünk és döntésünk központja, ihletője Ő legyen.

S ezeken túl: ismerkedtünk, barátkoztunk. A tájjal, a limburgi dómmal, a csodálatos épületek bájával, Hadamar és templomával, érdekes-értékes emberekkel, új és hazai ízekkel, de nem utolsó sorban ismerkedtünk, barátkoztunk egymással és egy kicsit önmagunkkal, hogy megmaradjunk és néhány hónap múlva újra együtt lehessünk. A találkozót dr. Cserháti Ferenc, a német püspöki konferencia magyar delegátusa szervezte és vezette.

Takács Pál

LELKÉSZVÁLTÁS STUTTGARTBAN

A Stuttgart-Rottenburg-i Egyház-megye területén már évtizedek óta két magyar misszió működött - Stuttgartban már az 1950-es évek elejétől, Weingartenben pedig 1967 júniusától. Ez év szeptember 1-től az összevont Magyar Katolikus Misszió látja el a hívek lelki gondozását éspedig stuttgarti központtal. Habár az összevonás régi tervek alapján történt, az adott pillanatban mégis a két misszió híveinek meglepetést okozott.

Meglepő volt, amikor a Stuttgart-i Misszió híveinek főtisztelendő Horváth János bejelentette, hogy ez év szeptembertől új munkakörbe távozik: az ausztriai Alsóőr (Burgenland) plébánosaként folytatja hivatását. Horváth János atya több mint 16 évig volt a Stuttgart-i Magyar Katolikus Misszió lelkipásztora. Munkásságának nagyon sokat köszönhet a misszió és a gondjára bízott hívek. Minden hónapban kilenc helyen mondott szentmisét és összegyűjtötte a misszió területén élő szétszórtan élő híveket. Hivatásbéli és emberi magatartása elősegítette a misszió gyarapodását. Nőtt a szentmisék látogatottsága és nőtt azoknak a száma, akik kapcsolatot tartanak a Misszióval. Évről-évre gyönyörű zarándoklatokat szervezett. A zarándokutakon keresztül barátságok jöttek létre és olyan egyének is bekapcsolódtak a misszió életébe, akik eddig távol álltak az egyháztól. Segítette az egyházi feladatokra készülők tanulását vagy egyengette útjukat.

A hivatásával járó feladatai mellett ápolta a misszió és az itt élő magyarság tradícióját. Minden évben megszervezte az ünnepségeket a magyarság nagy emléknapjainak a méltatására. Ugyancsak minden évben megrendezésre került egy nagy magyar bál, ahol a szórakozás mellett alkalom nyílt találkozásokra és eszmecserékre. Támogatta a különböző világi csoportokat, amelyek erősebben, vagy kevésbé kötődtek a misszióhoz. Gondosan ügyelt arra, hogy a protestáns gyülekezettel felépített kapcsolatok fennmaradjanak és fejlődjenek.

János atya hivatalos búcsúztatására július 7-én került sor. A szentmisén együtt koncelebrált Paul Fischer, a Stuttgart-Mitte esperese, Bagossy István, a münsteri misszió vezetője és P. Gyúrás István jezsuita atya, a weingarteni misszió eddigi vezetője. A nagyszámú részvétel ezen az istentiszteleten is arról tanúskodott, hogy János atyát sokan szerették, mint lelkipásztort, mint tanácsadót, mint barátot és mint embert.

A búcsúztatás - rövid kávézás után - a különböző csoportok műsorával folytatódott, amelyben kifejezésre juttatták sajnálatukat János atya hirtelen távozása felett és elhalmozták jókívánságokkal a nagyra becsült lelkipásztort az új munkaterületén rá váró feladatok teljesítéséhez. Az összevont Stuttgarti Magyar Katolikus Misszió lelkésze P. Gyúrás István atya lett, aki már 21 éve teljesített szolgálatot a weingarteni Magyar Katolikus Misszió lelkészeként. Az egész Rottenburg-Stuttgart-i Egyházmegye területén élő magyar katolikus hívek olyan lelki vezetőt kaptak, aki eddigi tapasztalatai segítségével az összevonásból adódó egyáltalán nem könnyű feladatokat legjobb tudása szerint igyekszik majd megoldani.

István atya búcsúztatására és egyúttal beiktatására új munkakörébe ünnepélyes szentmise keretében került sor Weingartenben. A szentmise főcelebránsa Jürgen Adam prelátus, az Egyházmegye más anyanyelvű misszióinak referense volt. Vele együtt szolgáltak az oltárnál Cserháti Ferenc, a Németországban élő magyar katolikusok és misszióik főlelkésze valamint dr. Hegyi János SJ atya, a Magyar Jezsuita Rendtartomány képviselője. „A Weingartenben és környékén élő hívek szívesen emlékeznek a magyar szentmisék utáni 'Frühschoppen'-ekre, a nagyheti, karácsonyi és egyéb egyházi összejövetelekre. Szép szokássá váltak az adventi, farsangi, anyáknapi, nőnapi, születésnapi rendezvények és a szezonzáró kirándulások. Ezeken túlmenően Gyúrás atya fáradhatatlan energiával vezette és támogatta az erdélyi magyar közösségek számára szervezett segélyakciókat. Most új, még kiterjedtebb feladattal bízták meg egyházi elöljárói, de örömmel értesültünk, hogy a weingarteni híveknek ezentúl is gondját viseli. Ezért nem búcsúzunk véglegesen... A nálunk és velünk töltött 21 évre szívesen és hálásan emlékezünk. Köszönjük fáradozásait és új feladatához kívánunk erőt, egészséget, kívánjuk a Mindenható áldását" - hangzott el a szentmisét követő ünnepi fogadáson Weingartenben.

Boronás Barna

HÍREK - ESEMÉNYEK

A megbékélés bíborosa

Kilencvenhetedik születésnapját ünnepelte augusztus 10-én Franz König bíboros, Bécs nyugalmazott érseke. 1905-ben született egy alsóausztriai parasztcsaládban. 1956-tól 1985-ig állt a bécsi érsekség élén. A Vatikán diplomatájaként fontos szerepe volt a katolikus egyház keleti politikájában, valamint a Mindszenty bíboros, hercegprímással kapcsolatos tárgyalásokban. Kimagasló egyénisége a vatikáni zsinatnak is. Neki köszönhető a kibékülés az osztrák katolikus egyház és a szociáldemokrácia között.

(Dunántúli Napló)

*

Dürer-művekre bukkantak Ausztriában

Abrecht Dürer műveire bukkantak Ausztriában, a karintiai Lavant-völgyben lévő Szent Pál bencés apátságban egy kamra takarításakor. Mintegy száz nyomatra leltek, amelyek közül néhány Dürertől származik.

Gerfried Sitar páter a kolostor archívumát akarta további raktározási lehetőséggel bővíteni, ezért tett rendet egy addig nemigen használt kamrában. A takarítás közben dobozt talált, amely különféle levelek, újságkivágások és fényképek mellett mintegy 100 grafikát is tartalmazott.

Több, Mária életéből vett jeleneteket ábrázoló fametszet nagy valószínűséggel Dürernek tulajdonítható, további négy nyomatról világos, ki az alkotó, mivel ezekből a bécsi Albertina gyűjteményében is van.

A kolostornak mintegy 20-25 ezer grafikát, köztük Rembrandt műveit - felölelő gyűjteménye van, amelynek javát a rendház újbóli használatba vétele alkalmából a Németországból ide érkezett szerzetesek hozták magukkal 1809-ben.

Albrecht Dürernek (1471-1528) idén szülővárosa, Nürnberg, jövőre a bécsi Albertina szentel nagyszabású kiállítást abból az alkalomból, hogy éppen 500 éves a művész talán legismertebb alkotása, a 400 éve az Albertinában őrzött „Fiatal mezei nyúl". Közszemlére teszik többek között a mezei nyúl képét is, amelyet más Dürer-alkotásokkal együtt, érzékeny voltuk miatt csak 25 évenként tesznek ki a fény hatásának.

(Magyar Nemzet online)

*

Nagyvárad díszpolgára Tempfli József

Nagyvárad díszpolgárává avatták Tempfli József római katolikus megyés püspököt. Az ünnepséget a városháza zsúfolásig telt dísztermében tartották meg, ahol több közéleti személyiség is méltatta a püspök közösségért való fáradozását, segítőkészségét.

Elsőként Petru Filip, Nagyvárad polgármestere hangsúlyozta: Tempfli püspöknél mindig megértésre találtak, ha valamilyen közösségi ügyről volt szó. Méltatta 40 éves papi tevékenységét, 1990-ben kezdődött példás püspöki szolgálatát. Szent László városának egyébiránt Tempfli atya a 81. püspöke. Filip polgármester kiemelte a püspök egyházi és közéleti tevékenységét, szociális érzékenységét, hiszen hosszú esztendők óta segíti a rossz körülmények között élő, szegény embereket.

„Azt tudom leginkább értékelni, hogy minden magyar és román nemzetiségű tanácsos egyöntetűen megszavazta az ajánlást. Ha azt akarjuk, hogy jobb életünk legyen, nincs más út, mint egymás segítésének útja", - mondotta a püspök.

(Magyar Nemzet online)

*

Élen járunk az idegengyűlöletben

A lakosság negyede szerint nem kellene menekülteket befogadni Az idegenellenesség tekintetében Magyarország Európában évek óta az első helyen áll. A magyar lakosság 26 százaléka továbbra is úgy véli: Magyarországnak egyáltalán nem lenne szabad befogadnia menekülteket. Egy tavalyi kutatás adatai szerit legkevésbé az arabok, az afgánok és a cigányok számíthatnak a magyar társadalom rokonszenvére, míg az oroszok, a románok és a kínaiak iránt nagyobb fogadó készség mutatkozik.

(Gál Mária, Népszava)

*

Magyar termék sikere Párizsban

A nemzetközi SIAL élelmiszer-kiállítás Párizsban, aranyéremmel tüntette ki a müncheni TARPA őstermékeket forgalmazó cég „TARPA bio-áruk" termék csoportját. Először fordult elő, hogy egy bioproduktum megelőzte a konvencionális élelmiszereket és elnyerte a „SIAL d'OR" aranyérmet. A kitüntetést Korenika Viktor idén októberben veszi át Párizsban.

A TARPA északkelet Magyarországi őstermelők termékeit forgalmazza és szilva, cseresznye, barack, dió, méz bioelőírásoknak megfelelő feldolgozására helyezi a fősúlyt. Tarpa falu központtal, a Szatmár-Bereg vidék évszázadokra visszatekintő feldolgozásmódjait elevenítették fel a környék termelői. Jelenleg 48 egyéni gazdálkodó szállítja az erre a célra épített és felszerelt manufaktúrának a feldolgozásra kerülő gyümölcsöt.

(R. Gy.)

Francia katolikus iskolák

Franciaországban majdnem minden ötödik gyerek katolikus iskolában tanul. A kereken 10, 1 millió diák közül 1, 9 millió katolikus iskolába jár. (*Kathpress*)

FELHŐK OROSZORSZÁGBAN

a katolikus egyház egén

II. János Pál pápa az év elején egyházmegye rangjára emelte azt a négy oroszországi területet, ahol a legtöbb katolikus él. Ezt az orosz ortodox egyház alighanem hadüzenetnek minősítette, mert azóta szinte minden napossá váltak a katolikus papok elleni megtorlások. A legutóbb Rosztov, Don melletti város plébánosát, a szaléziánus rendhez tartozó lengyel Edward Maczkiewiczet egyszerűen megakadályozták abban, hogy külföldi utjáról visszatérjen Oroszországba. A lengyel-bjeloruszi határon az útlevélkezelő csak annyit közölt vele, hogy rosztovi templomát bezárták, a plébániát feloszlatták - következésképpen nincs szűkség papra sem. Maczkiewicz hiába érvelt és mutatta az év végéig érvényes vízumát - nem léphetett be az egykori Szovjetunió területére. Egy nappal korábban az ugyancsak lengyel születésű Jaroslaw Wisnewskit kényszerítették Oroszország elhagyására. A pap Japánból tért vissza a keletszibériai Habarovszkba, de a repülőtéren tudtára adták, hogy nem kívánatos személynek nyilvánították és ezért távozni kényszerült.

A Szentszék moszkvai nunciusa, Georg Zur érsek mindkét esetben tiltakozott a külügyminisztériumnál, ahol - akárcsak korábbi kiutasításokat követően - lakonikusan azzal utasították el, hogy a papokat nem-kívánatos személynek nyilvánították. Az ügyet felhozta a Vatikán küldötte az EBESZ varsói értekezletén is, rámutatva arra, hogy az EBESZ tagállamai közül egyesek még ma sem tartják be a szervezet 1989-ben, Bécsben tartott ülésén a vallásszabadság szavatolásáról hozott határozatát.

A szovjet módszerekre emlékeztető zaklatások kezdeményezője biztosra vehetően az ortodox egyház, amely a kommunizmus bukása óta újra állami támogatást élvez és árgus szemmel követi a katolikus vallás újraéledését. Noha a moszkvai pátriárka ismét hangoztatta, hogy - semleges területen, tehát semmi esetre sem orosz földön - kész találkozni II. János Pál pápával, a katolikus hivők és papjaik megfélemlítése erősödőben van. A tavasszal már a szibériai Irkutszk püspöke, az ugyancsak lengyel Jerzy Mazur is áldozatul esett a megtorló intézkedéseknek. Öt a moszkvai repülőtéren kényszerítették Oroszország végleges elhagyására. Mazur püspök ügyében a Vatikán közvetlenül Putyin elnöknél tiltakozott, de a gyakorló ortodox hivő hírében álló államfő tagadta, hogy katolikus ellenes kampány kezdődött és leszögezte, hogy minden szuverén államnak jogában áll külföldiektől megtagadni a beutazást.

De nemcsak hatósági intézkedések, hanem más megfélemlítések is szerepelnek abban az eszköztárban, amellyel az ortodox egyház támadja a katolikus egyházat. A Rosztovból kiutasított Maczkiewicz atya templomára például ismeretlen tettesek többször is rálőttek. Az épület ugyan csak kis mértékben rongálódott meg, lélektani hatása azonban annál nagyobb volt a hivők körében. A lövöldözést megelőzően tiltakozó gyűléseket is rendeztek és a sajtóban egy ideje ismét, - az ateizmus évtizedeiből jól ismert - bárdolatlanul gúnyolódó cikkek jelennek meg a katolikus egyház ellen. A Vatikán szóvivője a rendszerváltás óta most először használta az „egyházüldözés" kifejezést Oroszországgal kapcsolatban...

Vincze András

Lapzártakor: Az idei irodalmi Nobel-díjat, az 1929-ben Budapesten született Kertész Imre író és műfordító kapta „Sorstalanok"című önéletrajzi fogantatású regényéért.

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

Elhunyt Bánk József váci érsek-püspök

Elhunyt Bánk József, a Váci Egyházmegye nyugalmazott érsek-püspöke. A közlemény szerint Bánk Józsefet szombaton, 2002. szeptember 7-én érte a halál, 91. évében.

1911. január 26-án született a Heves megyei Adácson, 1936-ban szentelték pappá Esztergomban. Ösztöndíjasként Rómában, a Pápai Magyar Intézetben tanult, majd 1943-tól több mint két évtizeden át kánonjogi professzorként tanított. Püspökké 1964-ben szentelték. Előbb apostoli kormányzó volt Győrött, majd 1969-1974. között váci püspök, 1974-től négy éven át egri érsek, 1978-tól nyugállományba vonulásáig, 1987-ig váci érsek-püspökként tevékenykedett. MK

*

Lapzártakor érkezett a hír, hogy október 4-én **Czódor István** ny. plébános, egykori magyar lelkész elhunyt **Hamburgban**. Temették: október 10-én. Méltatására visszatérünk. RIP.

MÜNCHENBEN

Házasság: Herling Josef és Oláj Katalin június 29-én kötöttek házasságot.

Keresztelés: Wolf Alexandra Josepha, W. Peter és Esther kisleánya július 28-án, Járomi Jean Pierre, J. Miklós Gellért és Éva kisfia szeptember 8-án részesült a keresztség szentségében a Damenstift-templomban.

Halottak: Schreiner Emil, 73 éves korában hunyt el, temetése június 11-én a müncheni Waldfriedhofban, valamint **Gedeon Sárközy von Nagybócsa**, 75 éves korában hunyt el, temetése június 25-én a müncheni Haidhausen-i temetőben, **Klimesch-Márkus György** 80 éves korában hunyt el, temetése augusztus 7-én a müncheni Nordfriedhofban, **Budai Ferenc**, 69 éves korában hunyt el, temetése szeptember 3-án a müncheni Ostfriedhofban, **Tőr Lily**, sz. Mazurek 102 éves korában hunyt el, temetése szeptember 10-én a müncheni Waldfriedhofban volt. Nyugodjanak békében!

Bérmálkozók 2002-ben: Erli Gertrud, Gőgh Júlia, Győry István, Hendlmeier Éva, Horváth Gyula, Jánosi Kinga Zsófia, Jolsvai Gabriella, Lévai András, Schönberger Elisabeth Ibolya, Somodji András, Varga András, Varga Sándor Attila.

HIRDETÉSEK

Budapesten lakáseladást-lakásvételt, lakásbérbeadást, számlákat és ügyintézést vállalok. Horváth Gábor, Tel.: 0036-30/97 18 147, e-mail: gabor. horvath@realtyagent. com

MAGYAR BOROK, PÁLINKÁK NAGY VÁLASZTÉKBAN!
Olcsó áron raktárról – kérje árlistánkat!
JOSEF UDVARHELYI, Tel.: (0911) 4 72 01 50.
KEPLERSTR. 2, D-90478 NÜRNBERG

Dr. Schulte – Dr. Frohlinde, ügyvédi tanácsadás
minden jogi kérdésben.
Schwarz Annemarie, hites tolmács és fordító
német / magyar nyelven.
Tel.: 0211/44 22 40, Fax: 0211/44 28 16

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi terjesztőinkkel (misszióinkkal) rendezni! Csak a kiadóhivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az „Életünk" müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

Vidám történetek

SZÁJRÓL SZÁJRA

Atomtudósok egymás közt

Többször olvastam már a következő anekdotát, de mindig csak félig. A napokban került kezembe a következő változat - melynek csattanóját eddig nem ismertem. Íme:

Köztudott - mi magyarok legalább is tudjuk, ha a külföld nem is - hogy az amerikai atomtudomány magyar kezekben nyugodott. A világ sorsát meghatározó kutatásokat magyarok folytatták. A második világháború során az amerikai hadvezetés rádöbbent, hogy Németországban komoly előrehaladás történt ezen a területen. Felismerték, hogy az atombomba eldöntheti a háború sorsát. Ezért aztán soha nem látott agytrösztöt hoztak létre, a világ minden részéről jött résztvevőkkel. Persze az értekezlet nyelve az angol volt, bár a társaság nagy része friss bevándorolt lévén, bizony ugyancsak küszködött használatával.

Egy értekezlet után Teller Ede, Neumann János, Szilárd Leó és Wigner Jenő együttmaradt, hogy megtárgyalja a kutatási feladatokat. Teller - aki a beszélgetést vezette - még angolul mondta a következőket:

- Uraim, magunk között vagyunk, térjünk át a magyar nyelvre. Nem vették észre, hogy közben Enrico Fermi is a terembe jött, aki meghallva Teller Ede felszólítását, így szólt:

- Bár megtisztelő számomra, hogy tiszteletbeli magyarnak tartotok, mégis kérlek benneteket: hagyjatok egy kis időt, hogy elsajátítsam nyelveteket. Addig is kérlek, szíveskedjetek ezen a bikkfanyelven (Fermi itt az angolra célzott!!) értekezni, amit mindannyian egyformán rosszul beszélünk!

Közreadta:

Ramsay Győző

MAGYARNYELVŰ SZENTMISÉK NYUGAT-EURÓPÁBAN

Időnként közöljük a magyar lelkészségek telefonszámát és címét, ahol érdeklődni lehet magyarnyelvű szentmisék helye és ideje után.

ANGLIA:

London: Msgr. Tüttő György főlelkész, Dunstan´s House, 141, Gunnersbury Avenue, GB-London W3 8LE, **Telefon./fax: 0044/20/8992 2054**

AUSZTRIA:

Bécs: Ft. Hegyi György, Ungarisches Röm. Kath. Seelsorgeamt, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, **Telefon/fax: 0043/1/526 49 72.** Miséző helyek: Bécs, Mödling, Wr. Neustadt, Florisdorf, Kaiser Ebersdorf.

Pázmáneum, Msgr. Veres Árpád, rektor, szentmise: minden szombat este 18.30, A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14, **Tellefon: 0043-1-317 36 56**

Burgenland/Alsóőrött: Pfarramt Unterwart, Ft. Horváth János, **Telefon: 0043/ 33/527 108**

Grác: szentmise vasárnaponként 10 órakor Griesplatz 30. sz. alatt a Welsche-Kirche-ben, Schönau Gürtel 41, Ft. Paskó Csaba lelkész, Ugri Mihály gondnok, **Tel.: 0043/316/68 35 08;**

Innsbruck: minden hónap 2. vasárnapján, Richard Wagner Str. 3., Dr. Magda Szilveszter diakónus, **T.: 0512/204 103**

Linz: Misézőhelyek: Linz, Wels. Érdekl.: Ft. Szabó Ernő, Senefelder Str. 6., A-4020 Linz, **Tel.: 0043/732/342-586**

Salzburg: Szentmise havonta egyszer, vasárnap 12 órakor az Orsolyita-zárdában, Aigner Str. 135, változó dátummal. Érdeklődni: Schwarz Mária, **Telefon: 0043/662/820 139**

BELGIUM

Brüssel: Ft. Urban Imre, Mission Catholique Hongroise, Rue de l Arbre Bénit 123, B-1050 Bruxelles/XL/ **Telefon/fax: 0032/2/64 85 336**,

Liege/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlelkész, Aumonier Hongrois, Rue des Anglais 33., B-4000 Liege, **Telefon: 0032/ 4/22 33 910**

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Msgr. Molnár Ottó főlelkész, szentmise minden vasárnap 11-kor. Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, F-75010 PARIS, **Telefon/fax.: 0033/1/42 08 61 70;**

Dél-Franciaország: Ft. Fülöp Gergely, Mission Catholique Hongroise, 74 rue du Grand-Roule, F-69110 Ste Foy-les-Lyon,
Telefon: 0033/4/78 50 16 36

NÉMETORSZÁGBAN

AUGSBURG-i Egyházmegye: Miséző helyek: Augsburg, Neuburg a. D., Kempten. Érdeklődni: Ft. Báthory Lajos. Telefon: (0821)22 92 838.

BAMBERG-EICHSTÄTT-REGENSBURG-i Egyházmegye nürnbergi székhellyel: Miséző helyek: Bamberg, Coburg, Ingolstadt, Landshut, Nürnberg, Regensburg, Straubing. Érdeklődni: Ft. Bereczki Béla, Ungarische Katholische Mission, Tuchergartenstr. 2/A, D-90571 Schwaig. Telefon: (0911) 507 57 96

ESSEN-i Egyházmegye: Miséző helyek: Duisburg, Essen, Neukirchen-Vluyn, Érdeklődni: Ung. Kath. Misson, Steeler Str. 110, D-45139 Essen. Telefon: (0201)28 47 40 vagy Kölnben: (0221) 23 80 60.

FREIBURG-TRIER-SPEYER-i Egyházmegyék Karlsruhe-i székhellyel: Miséző helyek: Mannheim, Offenburg, Kaiserslautern, Saarbrücken, Freiburg, Karlsruhe, Pforzheim, Konstanz, Singen, Strasbourg, Mulhouse. Érd.: Ft. Dr. Szabó József, Ungarische Katholische Mission, Schneidermühler Str. 12i, D-76139 Karlsruhe. Tel./Fax: (0721) 68 72 15

BERLIN-i és HAMBURG-i Főegyházmegye, **Hildesheim**-i és **Osnabrück**-i Egyházmegye: Miséző helyek: Berlin, Hamburg, Hannover, Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen. Érd. Hamburgban: Ft. Rasztovácz Pál, Ungarische Katholische Mission, Holzdamm 20, D-20099 Hamburg, Tel.: (040) 25 077 83.

KÖLN-i Főegyházmegye és **AACHEN**: Miséző helyek: Köln, Bonn, Düsseldorf, Wuppertal, Bergisch-Gladbach, Aachen: Érdeklődni: Ft. Lukács József, Ung. Kath. Mission, Thieboldgasse 96, D-50676 Köln. E-mail: lukacs@web.de Telefon: (0221) 23 80 60. Fax: 0221/232120 http://www.Ungarnzentrum.de

LIMBURG-FULDA-MAINZ-i Egyházmegye frankfurti székhellyel: Miséző helyek: Frankfurt-Rödelheim, Mainz, Wiesbaden, Darmstadt, Giessen. Érdeklődni: Ft. Takács Pál, Katholische Ungarische Gemeinde, Ludwig-Landmann-Str. 365, D-60487 Frankfurt. Telefon: (069) 24 79 50 21.
www.magyar-katolikusok-frankfurt.de

MÜNCHEN-FREISING-i főegyházmegye: Miséző helyek: München, Rosenheim. Érdeklődni: Ft. Merka János, Ung. Kath. Mission, Oberföhringer Str. 40, D-81925 München. Tel.: (089) 982637, 982638, FAX: (089) 985419. **E-mail:** ukm_muenchen.de; http://www.erzbistum-muenchen.de/ungarische-mission

MÜNSTER-PADERBORN-OSNABRÜCK-i Egyházmegyék: Miséző helyek: Hagen, Menden, Arnsberg, Osnabrück, Bielefeld, Marl, Münster, Dortmund. Érdeklődni: Ft. Bagossy István, Ung. Kath. Mission, Middelfeld 24, D-48157 Münster-Handorf. Telefon (0251) 32 65 01

PASSAU-i Egyházmegye: Misézőhely: Passau: Érd.: Ft. **Szabó Árpád**, Kirchenplatz 1, D-94032 Passau, Telefon: (0851) 24 96.

ROTTENBURG-STUTTGART-i Egyházmegye: Miséző helyek: Stuttgart, Heilbronn-Horkheim, Balingen-Frommern, Ludwigsburg, Böblingen, Reutlingen, Schwäbisch Gmünd, Eislingen, Weingarten, Heidenheim, Friedrichshafen, Munderkingen, Ulm, Biberach. Érdeklődni: P. Gyurás István SJ, Ungarische Katholische Mission, Pfizerstr. 5, D - 70184 Stuttgart. **E-mail:** ung.kath.mission.stuttgart@t-online.de http://home.t-online.de/home/ung.kath.mission. stuttgart

WÜRZBURG-i Egyházmegye: Miséző hely: Würzburg. Érdeklődni: Ft. Dr. Koncsik Endre, Kardinal-Döpfner-Platz 7, D-97070 Würzburg. Telefon: (0931) 38 62 43

NORVÉGIA: P. Teres Ágoston SJ, Munkerudveien, 52, N-1165 Oslo. Szentmise minden hónap első vasárnapján 14-kor a Szent József kápolnában (Akersveien 4). **Telefon/fax.: 0047/22744 124**

OLASZORSZÁG

Róma: Msgr. Dr. Németh László főlelkész, Pontificio Instituto Ecclesiastico Ungherese, Via Giulia 1, I-00186 Róma. **Telefon: 0039/06/684-261.** Miséző helyek: Róma, Milano, Firenze, Bologna, Padova, Torino, Genova, Palermo, Catania.

SVÁJC

Zürich: Ft. Vizauer Ferenc, Röm. Katholische Ungarnmission, Winterthurer Str. 135, CH-8057 Zürich, **Tel.: 0041/1/36 23 303**
Bern: Röm. Kath. Ungarnmission, Rainmattstr. 18, CH-3001 Bern, **Telefon: 0041/31/381 61 42/031/61-381 54 45**

Genf: Szentmise minden hó 1. és 3. vasárnapján. **Telefon: 00 41/22/7910458;**
Lausanne: Szentmise minden hó 2. és 4. vasárnapján. **Telefon: 00 41/21/6478 678;**
Fribourg: Szentmise minden hó utolsó vasárnapján 10.30-kor, az **Orsolyták** templomában, (rue de Lausanne). Lelkész: Ft. Popa Péter, **Telefon: 0041/26/425 42 06**

Református istentisztelet Münchenben: Reisinger Str. 11 minden hó 2. és 4. vasárnapján, 11 órakor.

HIRDETÉSEK

Budapesten, az Andrássy úton, az Operánál felújított, csendes, másfélszobás lakás hazalátogatóknak kiadó. Telefon: (D) 89/937-888.

Személy és árufuvarozás Magyarországra. Elfogadható áron, megegyezés szerint, háztól-házig. Telefon: D-0049-07034-62580.

BALATON, Badacsony környékén panorámás és kálimedencei telkek és házak eladók. Továbbá Magyarország minden környékén is vannak ingatlanaink. MvS Immobilien, 0049 – (0)3303-40 9898, 0049 – (0) 177 37 818 00, illetve immobilien@van-suntum.de, www.van-suntum.de

ERDÉLYBE utazás luxus-kisbusszal kívánt helységekbe. Ideális nyugdíjasoknak és utazóknak sok csomaggal. Utazás Bükre, Hévízvagy Budapestre. München, Telefon fax: (D) +89/69 99 85 17, 089/67 05 618 ill. 0172/84 25 288. (H) 0036-1-341 59 55.

Fényképes társközvetítés magyarországiak, erdélyiek és a világ más országaiban élők számára. H-1074 Budapest, Csengery u. 23. Tel/Fax: (H) +36-(30)24 28 960, (20) 92 66 466 ill. www.elender.hu/~infotars/

Budán közel a várhoz és a metróhoz, modern garzonlakás hazalátogatóknak kiadó. Telefon: (CH) 01 341 46 24 vagy 091 743 20 34.

Budapesten a Rákóczi úton II. emeleti, lift van, 5 szobás 118 m², (2 fürdőszoba, 3 WC), lakás teljesen renoválva azonnal beköltözhetően eladó. Lakás és iroda célra is megfelel. Érdeklődni: 0049-89-3136621

Csinos, fiatalos, vidám özvegy nő megismerkedne nemdohányzó, sportos, kedves őszinte, intelligens úrral 64 évig Köln és környékén. Jelige: „Tartós kapcsolat".

Németországi, magas, sportos, káros szenvedélyektől mentes férfi, megismerkedne hasonló, 30-40 éves gyermektelen hölggyel. Jelige: „szakállas".

48 éves magyar nő társat keres komoly kapcsolat céljából, München és környékén. Jelige: „virág".

Az M-1-es mellett, Budapest előtt 15-kmrel, 1294 m²-es, közművesített, panorámás telek eladó. Építési engedély van. A telek csendes utcában, iskola, állomás közelében van. Érdeklődni Tel.: 0049-07150/81 232, v. „uyu" jelige.

Köszönjük, ha megújítja az ÉLETÜNK előfizetését!

HAZALÁTOGAT MAGYARORSZÁGRA?
A napsütéses Dél-Alföldön szeretettel várjuk a szegedi, családias Marika Panziónkban, és az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark közelében található, történelmi hangulatú **„Krónikás" Park** Fogadóban, összkomfortos szobákkal, házias ételekel és széleskörű programválasztékkal.
Telefon/fax: 0036-62/443-861és 00-36-62/269-311; http://www.tiszanet.hu/kronikaspark

Ötven éves csinos hölgy szeretne megismerkedni egy hozzáillő korrekt úrral. Jelige „gyöngyvirág".

MEGJELENT, Lányi Irén új könyve: *A vörös éden fiai*, regény, ára: 10 Euró. Megrendelhető a szerző címén, Dr. Irene Horváth-Lányi, Elektra Str. 9, 81925 München, Átutalás: Commerzbank München, Konto-Nr. 3636545, BLZ: 700 400 41. Kapható még, *Igézet* c. regénye, ára: 5 Euró.

Magyarország egész területén kínálunk családi házakat, panziókat, kúriákat, ipari és mezőgazdasági ingatlanokat földterülettel, és egyéb ingatlanokat. Folyamatosan szervezünk új építésű társasházakat, gyógyvíz melletti apartmant, igény szerint idősek házát. Telefon: 0036-20/32 79 657 v. 0036-70/26 21 915.

Hévizen, katolikus családnál nyugodt környezetben, jól berendezett szobák (balkonnal) kedvező áron kiadók. Napi árak: 1 szoba két személynek 21 Euró, 2 szoba két felnőtt és két gyermeknek 32 Euró. Érdeklődni: Németh Imre, Telefon: 0036-83/34 10 63.

Budapest, XXI. ker., Hollandi úton, 4 szobás fél házrész garázzsal hosszabb időre kiadó. Tel.: D-07071/87 694. v. H-0036-1/27 64 707.

Megbízható sírgondozás folyamatosan - Budapesten és vonzáskörzetébe, Mindenszentekre kedvezménnyel! E-mail: bognar. marta@chello. hu, Mobil: 0036-30/22 52 267, Fax: 0036-1/23 02 916.

Budapest, belvárosi sétáló utca teljes emeleti nagypolgári lakás (220 m²) eladó. Tel.: 0033-04/72 17 81 24.

Keresek Németországban élő hölgyet, aki szimpátia esetén szívesen férjhez menne, egy 33 éves, 165 cm magas, intelligens, kedves humoros férfihez. Érdeklődni, Tel.: 0721/96 88 382 este.

Magyarul beszélő asszony idős házaspár, vagy egyedülálló betegápolását, gondozását, házvezetést vállal ott lakással, München és környékén. Tel.: 0172/85 82 745.

TANÁCSKOZÁS

Egyszer összejöttek a nemzetek,
És vitatták, hogy mi a szabadság.
Én csak csendben hallgattam őket,
Amint a témát ők megvitattak.

Az első szónok azt mondta nékik,
A Bibliát lehessen hirdetni.
És legyen szabad a néptömeget,
A drága Jó Istenhez vezetni.

Második szónok azt mondta nékik,
Hogy lehessen szabadon beszélni.
A polgárnak ne kelljen emiatt,
Egy rendőri megtorlástól félni.

Jó volna a nagyvilágban,
Tőlük venni egy jó példát.
Így a földön minden nemzet,
Elültetné a béke magvát.
2001.

Fábián Tibor (Chicago)

HIRDESSEN AZ ÉLETÜNKBEN

Hirdetési díjak

Apró-, házassági-, általános hirdetés ára soronként, kb. 40 betű	3,60 **Euró**
„Jelige" - postaköltség	3,60
Üzleti-, nyereséges hirdetés soronként	5,50
nagybetűs (kétsoros) sor	11,00

Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese.
Külön kívánságokat esetenként árazunk.

Egymásutáni háromszori hirdetésnél 10 %,- hatszori hirdetésnél 20 % ,- ill. egészévi hirdetés esetén 30 % kedvezményt adunk!

Hazai- erdélyi és felvidéki honfitársainknak kedvezményes árat számítunk, soronként: 800,- Ft

A hirdetések befizetésének határideje legkésőbb a hó 10-ig!

A HIRDETÉSEK SZÖVEGÉÉRT, STILUSÁÉRT A SZERKESZTŐSÉG NEM FELELI!

● HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!●
Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után közlünk!

Kéziratokat kérjük lehetőleg e-mailen küldeni: eletuenk@gmx.de

BEATRIX PANZIÓ * HOTEL**
Budapest, 1021 Széher út 3.
Tel./Fax: 0036-1-3943-730
www.beatrixhotel.hu
Szeretettel várjuk, családias panziónkban, zöldövezetben, de közel a centrumhoz. Szállodai színvonal, kedvezőbb áron! Programszervezés. Zárt autóparkoló!

HELIOS PANZIÓ BUDAPEST
Budai, zöldövezeti, csendes panzió, melytől a belváros 1 buszjárattal 15 perc alatt megközelíthető, zárt parkolóval, komfortos szobákkal várja vendégeit.
H-1121 Budapest, Lidérc u. 5/a.
Tel/fax: 36-1-246-46-58 ill.246-26-45
e-mail: roomheli@axelero.hu
www.heliospanzio.hu

„Tétény"
UNGARISCHE SPEZIALITÄTEN
M. GONDA
Kreitmayrstr. 26 – 80335 München
Telefon: (089) 1 29 63 93.

		Euró
Szürkebarát		*3,99*
Tokaji Hárslevelű		*4,40*
Chardonnay		*3,99*
Villányi Rosé, Kékóportó		*5,01*
Villányi Kékfrankos		*5,52*
Hajosi Cabernet		*7,93*
Villányi Couvee		*9,97*
Egri Bikavér		*4,40*
Tokaji Szamorodni		*6,39*
Tokaji Asszú 3 puttonyos		*10,23*
Tokaji Asszú 4 puttonyos		*11,76*
Unikum		*16,87*
Cseresznyepálinka	*1 liter*	*15,85*
Barackpálinka	*1 liter*	*15,85*
Tarhonya, kocka, cérnatészta	*1 kg*	*3,58*
Tészták 250 g		*1,00*
Májas-, véres hurka, disznósajt	*1 kg*	*8, 18*
Tokaszalonna		*7,67*
Házi kolbász		*10,74*
Száraz kolbász	*1 kg*	*12,78*

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

MAGYAR KATOLIKUS FŐLELKÉSZSÉG
Landwehrstr. 66 · 80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
Email: eletuenk@gmx.de
*
Felelős kiadó:
a Magyar Katolikus Főlelkészség
Főszerkesztő: Dr. Cserháti Ferenc
A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Frank Miklós, Ramsay Győző, Szamosi József (olvasó és tördelő szerkesztő) és Vincze András.
*
Redaktion und Herausgeber:
UNGARISCHE KATHOLISCHE DELEGATUR
Landwehrstr. 66 · D-80336 München
Chefredakteur: Dr. Cserháti Ferenc
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
E-mail: eletuenk@gmx.de
*
Abonnement für ein Jahr: 15,— Euro
11 Exemplare
nach Übersee mit Luftpost US$ 50,—
*
ELŐFIZETÉS:

Az életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét, náluk is kell előfizetni! Tengerentúlra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

1 példány ára: 1.50 Euró
Előfizetési ár egy évre 15,-Euró
Tengerentúlra US$ 50,-

BANKSZÁMLÁNK:
Ungarische Katholische Delegatur, Sonderkonto „ÉLETÜNK".
Postbank München
Konto-Nr.: 606 50-803 – BLZ 700 100 80
*
Erscheint 11 mal im Jahr.
Satz: ÉLETÜNK
*
Druck: AMPER-WERBE-DRUCK
Verlag Hammerand GmbH
Hasenheide 11,
82256 Fürstenfeldbruck
*
Beilagenhinweis: Dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei.

A KIADVÁNYHOZ KÖRLEVELET MELLÉKELTÜNK.